

LUNDS
UNIVERSITET

Förtryckets ansikte

En innehållsanalys av organisationen La Via Campesinas
identifikation av kvinnliga småbrukares utsatthet

Författare: Malin Mellberg
Avdelningen för Mänskliga Rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Hösttermin 2017
Handledare: Malin Arvidsson & Ida Jansson
Omfång: 14.246

Foto Credit: Bioversity International\ S. Padulosi
<https://www.flickr.com/photos/bioversity/6673223343>

Abstrakt

Denna uppsats syftar till att bidra till ökad medvetenhet kring den utsatthet som latinamerikanska småbrukarkvinnor lever i. Ett antal olika strukturer som ligger till grund för denna grupps problematik synliggörs. Genom filosofen Iris Marion Youngs teori om ”förtryckets fem ansikten” studeras material från småbrukarorganisationen La Via Campesina och genom en innehållsanalys identifieras ett flertal förtryckande maktstrukturer. Analysen visar att olika förtryckande strukturer råder för så väl gruppen landsbygdsbor, gruppen småbrukare och för gruppen kvinnor. Dessa tre gruppidentiteter, och därmed de förtryckande strukturer som synliggörs, överlappar alla varandra genom den grupp som identifierats som latinamerikanska småbrukarkvinnor. Denna sistnämnda grupp står i hierarkiskt underläge till grupper som män, stadsbor, kapitalister, storföretagare och mäktiga nationella och internationella ”eliter”. Patriarkat och kapitalism framgår som två tydliga maktkonstellationer av stor betydelse. Uppsatsen synliggör förutom detta flerdimensionella förtryck, en kamp för alternativ utveckling som kan sammanfattas med konceptet matsuveränitet.

Nyckelord: Förtryck, Maktstrukturer, Rättvisa, Småbrukare, Latinamerika, La Via Campesina, Matsuveränitet

Innehåll

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrund & problemformulering.....	1
1.2	Syfte & frågeställningar	3
1.3	Material & avgränsningar.....	4
1.3.1	Primärmaterial.....	4
1.3.2	Sekundärmaterial.....	7
2	Teori & metod	9
2.1	Teori	9
2.1.1	Förtryckets fem ansikten	10
2.2	Metod	13
3	Litteraturoversikt & tidigare forskning	16
4	Analys & diskussion kring förtryck av kvinnliga småbrukare	22
4.1	Kulturell Imperialism	22
4.2	Exploatering	26
4.2.1	Globala/lokala kapitalister – Småbrukare	27
4.2.2	Män – Kvinnor	30
4.3	Maktlöshet.....	33
4.3.1	Moderna jordbruksföretag – Traditionella jordbrukare	33
4.3.2	Män – Kvinnor	35
4.4	Våld.....	36
4.4.1	Den regionala/nationella kontexten.....	37
4.4.2	Familjekontexten.....	38
4.5	Marginalisering	40
4.5.1	Stadsbor – Småbrukare.....	40
4.5.2	Män – Kvinnor	42
5	Sammanfattning & Slutdiskussion.....	44
	Referenser	48

1 Inledning

Enligt den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna är alla människor födda fria och av lika värde. Alla människor ska ha samma rätt att ge uttryck för sina tankar, behov och möjlighet att utvecklas. Trots det finns det tydligt framträdande grupper som hamnar långt ifrån rättighets-apparaten och som lever under strukturer av förtryck. Grupper med små möjligheter att göra anspråk på sina rättigheter, få sitt perspektiv synliggjort och respekterat, och därigenom få sina behov hörda och tillgodosedda. Kvinnor, och de människor som bor på landsbygden, är två skilda men också överlappande exempel på grupper som ofta lever under orättvisa förhållanden i kontrast till andra grupper. Grupper som förtrycks av andra dominerande grupper och där maktobalans etablerats i lagar såväl som i normer och strukturer. Dessa maktstrukturer är det som min uppsats kommer att behandla.

1.1 Bakgrund & problemformulering

Till att börja med vill jag dyka djupare i siffror över den oroväckande statistiken kring resurser och fördelning i världen; småbrukare och andra som jobbar på landsbygden utgör två tredjedelar av människorna i världen som lever i extrem fattigdom enligt FN.¹ 80% av de som hungrar bor på landsbygden, av dem är 70% kvinnor och flickor enligt FIAN, som är en internationell människorättsorganisation som arbetar kring frågor om mat och försörjning.² Statistik visar också enligt världens största småbrukarorganisation La Via Campesina att kvinnor står för 70% av arbetet för världens matproduktion.³ Thomas Pogge är en tysk professor i politisk filosofi som i sin bok *World poverty and human rights* teoretiserar kring världens fattigdom samt maktstrukturerna som ligger till grund för detta. Pogge poängterar att den rika delen av världen innehar makten och upprätthåller

---

¹ FIAN, ”*Hands on the land for food sovereignty*”, 2015, s.2.

² FIAN, ”Rättigheter, skyldigheter: rätten till mat och försörjning”, 2016-10-14, (Hämtad: 2017-12-05).

³ La Via Campesina, ”Home: The international Peasant voice”, (Hämtad: 2017-11-29).

den globala ekonomiska ordningen, strukturer som skadar människorna i den fattiga delen. För honom är det en absolut nödvändighet, till och med en skyldighet, att globalt omstrukturera institutioner och omfördela resurser för att förändra dessa orättvisa förutsättningar.⁴ Pogge hänvisar i sin bok till en undersökning som gjorts av ett utav FN:s forsknings- och utbildningsinstitut (WIDER - World Institute for Development Economics Research) vilken visade att år 2000 så ägde 50% av världens befolkning tillsammans 1.1% av världens rikedomar, medan den rikaste 1% ägde 39,9%.⁵

Latinamerika är en kontinent rik på naturtillgångar och där jordbruk och råvaruproduktion är utbredd. Småskaligt jordbruk är en viktig del av kulturen och människors försörjning.⁶ La Via Campesina fastslår att de flesta landsbygdskvinnors produktiva arbete tar form i småskaliga jordbruk.⁷ Kvinnor i denna kontext lever under orättvisa förhållanden. Det regionala kontoret för regionen Latinamerika och Karibien, inom FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO, presenterade i början på 2017 statistik efter en undersökning kring jämställdhet mellan kvinnor och män på landsbygden. Deras undersökning visade bland annat; Det bor 59 miljoner kvinnor på landsbygden i denna region, av dessa kvinnor (över 15 år) så saknar 40% en egen inkomst, trots att de arbetar dagligen. Detta på grund av att kvinnorna arbetar obetalt. De äger dessutom en mycket liten andel av marken.⁸ En expertkommitté inom FN:s råd för mänskliga rättigheter har även rapporterat om omfattande diskriminering av småbrukare världen över, och sedan 2012 arbetar FN för framtagandet av en deklARATION om rättigheter för småbrukare och andra som arbetar på landsbygden. Arbetet inom FN inspireras och utgår bland annat från La Via Cam-

---

⁴ Pogge, Thomas, *World Poverty and Human Rights*, Cambridge: Polity Press, 2 upplagan, 2008, s.26, 29–30.

⁵ Pogge (2008), s.105.

⁶ Deere, Carmen Diana & León, Magdalena, *Empowering women: land and property rights in Latin America*, Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2001, s.349-350.

⁷ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.6 "Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice, Francisca Rodriguez (CLOC), 2014.

⁸ Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO Regional Office for Latin America and the Caribbean, "Women in Latin America and the Caribbean face greater poverty and obesity compared to men", 2017-03-07, (hämtat: 2017-05-11)

pestras deklarationer och kamp för ett utökat skydd av bönder och landsbygdsbefolkning.⁹ Senaste utvecklingen inom denna arbetsprocess skedde så sent som den 29:e september 2017, när FN antog en ny resolution som gav mandat till expertrådet att färdigställa deklarationen.¹⁰

Filosofier, internationella mellanstatliga organisationer, utvecklingsforskning och människorättsorganisationer lägger alla fram fakta som pekar i samma riktning. Dessa siffror och undersökningar är tydliga bevis på den maktobalans och orättvisa som råder både mellan kvinnor och män samt mellan olika samhällsgrupper inom den etablerade globala ordningen. FIAN poängterar; hunger inte är ett problem vars främsta orsaker kan härledas till matbrist, krig eller katastrofer. Hunger orsakas av politisk ovilja och ojämlika maktstrukturer.¹¹ Denna orsaksproblematik anser jag att man i många avseenden lika gärna skulle kunna applicera på frågor om fattigdom eller den ojämställdhet som råder mellan män och kvinnor.

1.2 Syfte & frågeställningar

Trots ett utbrett internationellt system för arbete, respekt och säkerställande av människors lika värde och för att de mänskliga rättigheterna ska kunna åtnjutas av var och en, så lever uppenbarligen grupper av människor ändå under förtryck där deras behov förbises och deras röster osynliggörs. Kvinnor är som konstaterat de mest utsatta i flera aspekter. Iris Marion Young är ytterligare en filosof som problematiserar och teoretiserar kring förtryck, maktstrukturer och orättvisa. Jag kommer att återkomma mer i detalj till Young i mitt teoriavsnitt, då jag kommer att applicera hennes teori på min analys. I uppsatsen kommer jag att med hjälp av Youngs teori *Förtryckets fem ansikten* synliggöra vilka olika strukturer som leder till förtryck av latinamerikanska kvinnliga småbrukare. Syftet med uppsatsen är att bidra med ökad medvetenhet kring de aspekter som denna problematik grundas i, samt öka medve-

---

⁹ FIAN, ”*Hands on the land for food sovereignty*”, 2015, s.2-3.

¹⁰ La Via Campesina, ”Home: A new step forward in the process for a UN Declaration on the Rights of Peasants”, 2017-10.06, (hämtad: 2017-12-03)

¹¹ FIAN, ”Rättigheter, skyldigheter: rätten till mat och försörjning”, 2016-10-14, (Hämtad: 2017-12-05).

tenheten kring denna specifika grupps behov. För att uppnå syftet med denna uppsats har jag valt att göra en innehållsanalys av ett antal utvalda rapporter och deklamationer författade av småbrukarorganisationen La Via Campesinas, med ett specifikt fokus på organisationens synliggörande och arbete kring kvinnors situation. Studien kommer också som tidigare nämnt ha ett fokus på en latinamerikansk kontext. Frågeställningen som jag ämnar besvara lyder;

- *Vilka förtryckande strukturer av latinamerikanska kvinnliga småbrukare kan man, genom Iris Marion Youngs teori kring förtryck, identifiera i La Via Campesinas rapporter & deklamationer?*

1.3 Material & avgränsningar

1.3.1 Primärmaterial

Jag har valt att analysera material från organisationen La Via Campesina. Detta val är gjort baserat på att La Via Campesina är en koalition av folkrörelser från lokal nivå som representerar ca 200 miljoner småbrukare. Det är med andra ord en omfattande organisation som arbetar med frågor som rör gruppen av denna studies intresse. La Via Campesina arbetar nedifrån och upp, de små lokala folkrörelsernas erfarenheter får forma kampen och samarbetet på internationell nivå. Annette Aurélie Desmarais beskriver i en NACLA rapport från 2009 organisationen som en plattform där män och kvinnor från det globala norr och söder, som alla identifierar sig som ”landsbygdens folk”, tillsammans utvecklar analyser och kollektivt samarbete mot våldet och förtrycket som de upplever under den etablerade globala ekonomiska modellen.¹²

Detta leder mig till förhoppningen att deras arbete kan fånga orsaksproblematiken kring småbrukarkvinnors situation på djupet. Dessutom har kvinnorna inom orga-

---

¹² Desmarais, Annette Aurélie, "Building a Transnational Peasant Movement.", *NACLA Report On The Americas* 42, no. 3 (May 2009), s.25, Political Science Complete, EBSCOhost (accessed January 4, 2018).

nisationen idag en mycket viktig och framträdande roll, något jag anser vara värdefullt då deras perspektiv tydligt finns att hitta i La Via Campesinas texter. Samtidigt ser jag det som en styrka att organisationen inte är en renodlad kvinnoorganisation, utan representerar småbrukare av båda könen, vilket jag tror breddar djupet i deras kunskap och analyser. Det bör däremot poängteras att materialet är framtaget av en organisation med en politisk agenda. Deras texter riskerar att vara vinklade till viss del för att gynna småbrukarnas politiska ändamål, vilket kan ses som en kritik mot valet av mitt material. Jag har med detta i åtanke försökt förhålla mig källkritisk till materialet under arbetets gång. Framförallt är det av hög vikt att ha i åtanke att deras texter starkt speglar ett visst perspektiv inom området, vilket inte utesluter att det finns andra förhållningssätt som kan presenteras inom ramen av samma diskussion. Jag vill dessutom poängtera att jag inte står bakom La Via Campesinas politiska ställningstaganden i alla de ståndpunkter som berörs.

Den regionala grenen av La Via Campesina - Coordinadora Latinoamericana de Organizaciones del Campo (hädanefter CLOC) representerar folkrörelser på gräsrotsnivå specifikt från hela den latinamerikanska regionen. CLOC har som Desmarais skriver haft en betydande och ledande roll inom La Via Campesina.¹³ CLOC har definierat en slogan som lyder; "Without feminism, there is no socialism", ett koncept som tydliggör vikten av att synliggöra småbrukarkvinnors perspektiv i det nya samhället som man för en kamp för.¹⁴ Viktigt för CLOC och La Via Campesinas koncept av feminism är att det är en kamp med männen, inte mot männen.

Det hade legat i mitt intresse att använda mig direkt av CLOC:s material, men då denna gren av organisationen publicerar allt på spanska, så har jag dock på grund av denna språkbarriär fått använda mig av material som publicerats genom den internationella koalitionen, sekretariatet och hemsidan. Detta kan ses som en svaghet i mitt material, eftersom mitt syfte är att analysera specifikt de latinamerikanska småbrukarnas situation. De deklARATIONER, rapporter och även kortare informativa inlägg på La Via Campesinas hemsida som valts omfattar tillsammans en större

---

¹³Desmarais (2009), s.25.

¹⁴ *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.6 "Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice, Francisca Rodriguez (CLOC), 2014.

mängd dokumentation och analys. De är utförda och presenterade av folkrörelser på gräsrotsnivå samt samordnare inom La Via Campesinas internationella koalition. Utvalda delar ur materialet som presenteras i uppsatsen är valda för att representera dels de övergripande förtryck som enligt materialet upplevs av kvinnliga småbrukare internationellt, och som därmed inkluderar den latinamerikanska regionen. Dessa kompletteras av delar i samma material som presenterats specifikt av organisationer inom CLOC och därmed är direkt uttalanden från regionen Latinamerika. Min avsikt är därmed att kunna ge en representativ analys av förtrycket som sker av kvinnliga småbrukare i en latinamerikansk kontext, utan tillgång till CLOC:s specifika material. En aktiv avgränsning har gjorts i avseendet att jag ämnar analysera förtryckets strukturella rötter på lokal och global nivå. Jag ämnar inte att i min analys behandla interna maktstrukturer inom La Via Campesina som organisation. Efter att ha granskat mitt material står det klart att denna typ av förtryck förekommer, men detta kommer inte vidare att diskuteras i denna uppsats. La Via Campesina kommer hädanefter att benämnas som LVC. Nedan följer en lista av mitt primärmaterial, exakta referenser kan ses i referenslistan.

Rapporter:

- *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina.* Sammanställande rapport från LVC:s internationella kvinnokommission från 2014. Rapporten behandlar specifikt problematik som kvinnliga småbrukare upplever. Informativ text blandat med direkta uttalanden från organisationens gräsrotsrörelser. Rapportens omfattning är 54 sidor (*OBS!* denna rapport är inte sidnumrerad, varför refererande till rapporten i fotnoterna istället görs med hjälp av hänvisningar till kapitel och rubriker.)
- *Annual report 2016.* Årsrapporten ger övergripande information om LVC som organisation, deras arbete, kampanjer, utmaningar men också ingående information kring regionsspecifika situationer. Rapportens omfattning är 56 sidor.
- *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories.* Publikation från 2017 om småbrukarnas kamp för reform av jordbrukssektorn, och varför den behövs. Informativ text blandat med direkta uttalanden från organisationens gräsrotsrörelser. Rapportens omfattning är 55 sidor.

Deklarationer:

- *Women of Via Campesina International Manifesto*. Kvinnokommissionens första deklARATION från 2013 där grunden för deras arbete fastslås.
- *VII International Conference: Women's Assembly Declaration*. Kvinnokommissionens senaste deklARATION från 2017.

Inlägg på LVC:s hemsida;

- *Notes from the VII Conference: Political context and struggles in Latin America and the Caribbean* – november 2017.
- *Understanding feminism in the peasant struggle* – juli 2017.
- *25 Years of feminism in La Via Campesina: Reflections from Women's Assembly at the VII International Conference* – juli 2017.
- *"WTO, Out! Building Sovereignty": La Via Campesina to organise Peoples' Summit during WTO's XI Ministerial Conference in Argentina* – november 2017.
- *Peasant men and women say 'End Violence against Women!'* – november 2017.

1.3.2 Sekundärmaterial

FIAN är en organisation som jobbar kring rätten att försörja sig. FIAN:s hemsida och publicerade faktablad *Hands on the land for food sovereignty* har bidragit med information kring småbrukares situation, rätten till mat och FN:s arbete med deklARATIONEN för småbrukare och andra som jobbar på landsbygden. FIAN jobbar mot det förtryckande strukturer som drabbar småbrukarkvinnor.

2016 utförde det internationella marknadsundersökningsföretaget YouGov undersökningen "*Analysis: which human right matter most?*" i USA samt sju europeiska länder: Sverige, Danmark, Norge, Finland, Tyskland, Frankrike och Storbritannien. I resultaten av undersökningen (som behandlade 30 rättigheter) framgick 2 tydliga rättigheter som hamnade i toppen som de viktigaste ansedda i dessa länder; rätten att rösta och rätten till yttrandefrihet. Rätten till gratis utbildning och sjukvård till en låg kostnad var andra rättigheter som majoriteten av länderna värderade mycket högt. Rätten att äga egendom värderades som högst i Sverige och USA på en 12:e

plats, men så långt ner som på 24:e-27:e plats i rangordningen i resterande länder. Denna undersökning anser jag vara intressant att återknyta till i min slutdiskussion.

- FIAN faktablad. *Hands on the land for food sovereignty* – 2015.
- Information, FIAN:s hemsida under rubriken; *Rätten till lämplig mat och försörjning*.
- Yougov undersökning. *Analysis: which human rights matter most?* – Februari 2016.

2 Teori & metod

2.1 Teori

I min innehållsanalys har jag valt att använda mig av filosofen Iris Marion Youngs teori *Förtryckets fem ansikten* där förtryck tar uttryck som ett flerdimensionellt fenomen. Då mitt syfte är att synliggöra hur kvinnliga småbrukare som grupp förtrycks av skäl som kan härledas till flera olika aspekter anser jag teorin lämpa sig mycket bra både som ett perspektiv och en begreppslig utgångspunkt i min uppsats. Teorin kommer att styra mitt tematiska upplägg i analysen, med avsikten att gå från Youngs generella och mer abstrakta beskrivande definitioner av dessa dimensioner av förtryck, till mer specifika exempel och beskrivningar av denna grupp. Detta går jag närmare in på i mitt metodavsnitt. Iris Marion Young är en amerikansk filosof och professor i statsvetenskap, välkänd för sina teorier kring rättvisa, demokrati och feminism. Framför allt var det hennes bok *Justice and the politics of difference* som under 1990-talet etablerade henne som en framstående filosof internationellt, men även hennes dedikerade arbete och politiska aktivitet för social rättvisa och kvinnors rättigheter på gräsrotsnivå har gjort henne framstående inom fältet.¹⁵ Youngs teori om förtryck som jag kommer att använda mig av i denna uppsats är presenterad i kapitel två av *Justice and the politics of difference*

Youngs definition av två övergripande och viktiga begrepp, dikotomierna rättvisa och orättvisa, lyder enligt följande: *Rättvisa* – att fördelning och institutioners strukturer ger jämlika förutsättningar för individers kapaciteter samt kollektiva samarbeten. *Orättvisa* – begränsningar genom förtryck och dominans.¹⁶ En abstrakt samlingsdefinition av begreppet *förtryck* lyder enligt Young: hämmande av människors möjlighet att utvecklas, ge uttryck för sina tankar, känslor och behov.¹⁷ Hennes definition av förtryck har rötter i de sociala rörelserna i USA som under 60- och 70-

---

¹⁵ University of Chicago News Office, "Iris Marion Young, 1949-2006", 2006-08-02, (hämtad: 2017-11-28).

¹⁶ Young, Iris Marion, *Justice and the politics of difference*, New Jersey: Princeton University Press, 1990, s.39.

¹⁷ Young (1990), s.40.

talen började omdefiniera begreppet. Begreppet användes innan främst som ett uttryck för, och en konsekvens av, tyranni. Men istället för att koppla samman förtryck med en eller ett fåtal personers maktmissbruk började man då istället tala om det strukturella förtrycket som skapas och reproduceras både genom lagar och normer inom ekonomiska, politiska och kulturella institutioner där samhällets individer lever sitt vardagsliv och där förtryck är en konsekvens av omedvetna så väl som medvetna handlingar.¹⁸ I teorin sker förtryck som fenomen alltid mot en grupp människor, individer kan byta grupp och tillhöra flera grupper samtidigt. För varje förtryckt grupp finns en privilegierad grupp som står i kontrast.¹⁹ Young betonar att rättvisa nås genom strukturer som respekterar och främjar olikheter.²⁰ Att studera förtryck som ett flerdimensionellt fenomen syftar enligt Young, i enighet med mitt syfte för denna uppsats, till att synliggöra olika faktorer som ligger till grund för förtryck av olika grupper.²¹ Teorin ”Förtryckets fem ansikten” är framarbetat av Young med utgångspunkt i en nordamerikansk kontext, vilken i vissa aspekter skiljer sig från den latinamerikanska kontexten. Med detta i åtanke har jag gjort några mindre modifieringar från Youngs ursprungliga definitioner där jag ansett detta varit befogat för att passa den kontext som min analys behandlar. Nedan kommer jag att gå in mer i detalj på varje begreppslig dimension – eller ”ansikte” – av förtryck. Modifieringar som genomförts redogörs inom de olika avsnitten.

2.1.1 Förtryckets fem ansikten

Kulturell imperialism – denna typ av förtryck handlar om att en dominant grupp bestämmer vad som är normen. Den dominantas gruppens kunskap och kultur ses som universell och representativ för alla människor.²² Det har varit ett vanligt förekommande ämne för diskussion, bland annat inom mänskliga rättighetsdiskursen, i vilken bredd denna typ av fenomen sker. Denna dimension av förtryck tror jag kan lyfta många intressanta aspekter i min analys. Detta förtryck innebär paradoxen att en/flera gruppers perspektiv anses som irrelevant och därmed förbises, samtidigt som gruppen/grupperna tillskrivs stereotypiska

---

¹⁸ Young (1990), s.40-42.

¹⁹ Young (1990), s.42-44.

²⁰ Young (1990), s.47.

²¹ Young (1990), s.42.

²² Young (1990), s.58-59.

egenskaper och märks som *de andra* enligt teorin.²³ Rättvisa uppnås genom att på ett positivt sätt synliggöra och respektera dessa olikheter enligt Young.²⁴

Exploatering – detta förtryck uppstår mellan olika klasser inom det kapitaliska samhället. Strukturer av dominans av de som äger kapital, över dem som är arbetskraft, skapar maktoabalans. Vissa människors makt och rikedom byggs på vinsten från andra människors arbete. Rådande ekonomisk ordning, lokalt till globalt, innefattar de som äger kapital, och andra som står utan. Vinst(intresse) skapar dominans, när vinsten inte fördelas utan går till den/de som sitter på kapitalet. Orättvisan inom det kapitalistiska systemet enligt Young ligger just i de strukturer som sätter vissa grupper i en position där deras kapaciteter kontrolleras och deras arbete används för att gynna andra. Dessa strukturer transformerar makten och kontrollen hos förstnämnda grupp till den sistnämnda. För de som är arbetskraften innebär detta en ond cirkel som är svår att ta sig ur. Mot kritiker som menar att Marx traditionella teori kring klass inte går att applicera på dagens samhälle, lyfter Young det faktum att trots vissa förändringar i klasstrukturer sedan Marx tid, råder fortfarande ordningen att de flestas arbete stärker makten hos en elit av relativt få.²⁵ Jag vill påstå att om man tittar på siffrorna som ovan presenterats av hur världens rikedomar är fördelade samt hur utvecklingen av detta ser ut, vilket etablerar dagens rådande maktstrukturer - är det svårt att inte acceptera detta argument. Jag har i denna dimension valt bort att inkludera Youngs mer specifika utläggning kring exploatering av kön och mellan olika etniska (i teorin ”rasliga”) grupper, då jag anser den övergripande definitionen fungera bra som utgångspunkt i min analys, medan de mer specifika speglar exploatering som snarare är applicerbar i USA:s samhällskontext. Inom denna dimension av förtryck så skulle rättvisa enligt Young nås genom att eliminera denna transformering av makt mellan personer och inom institutioner, alla ska ha chans att utvecklas.²⁶

Maktlöshet – Young lyfter en av de främsta förändringarna i dagens nordamerikanska samhälle jämfört med Marx traditionella klassamhälle, nämligen framväxten av en stor medelklass. Medelklassen är privilegierad och därmed också dominant över arbetarklassen. Den avgörande faktorn mellan dessa två klasser grundas i teorin främst på tillgång

---

²³ Young (1990), s.58-59.

²⁴ Young (1990), s.61.

²⁵ Young (1990), s.48-49, 56.

²⁶ Young (1990), s.49.

eller brist på utbildning. Denna dimension verkar på många sätt i Youngs teori dels spegla en snarare stadsbaserad miljö och möjligheter eller begränsningar gällande karriärmöjligheter, samt i stor utsträckning baseras på skillnader mellan etniska grupper. Men det centrala i denna dimension är fördelningen av arbete/arbetsuppgifter. Fördelningen baseras på vem som anses ha värdefull kunskap/expertis vilken leder till status och auktoritet. De som inte anses besitta den åtråvärda kunskapen, saknar i praktiken status och auktoritet, dessa representerar i teorin de maktlösa.²⁷ Jag menar att denna förenklade, mer abstrakta modifiering av maktlöshet går att applicera på kontexten för min studie.

Våld – Young menar att teorier om rättvisa ofta missar att tala om våld. Hon menar att våld som förtryck är ett uttryck för social orättvisa genom att institutioner och den sociala kontext där våld sker, gör våldet möjligt och i viss utsträckning accepterat. Grupprelaterat våld sker i vissa fall så frekvent att omgivningen tolererar våldshandlingen, och den blir därmed legitim. Alltså, en kontext där våld inte förhindras eller rent av tillåts, snarare än våldshandlingar i sig, är en dimension av förtryck i denna teori. Det handlar om systematiskt våld, där provocerade attacker utförs för att skada, förödmjuka eller stigmatisera en gruppmedlem. Våldet är systematiskt då det utförs mot en person baserat på hans grupp-tillhörighet. Både faktiskt våld och att leva under hot om dess utbredda existens, berövar gruppmedlemmen på frihet och värdighet.²⁸ Våld kan alltså ta många olika former, och kontexten och acceptansen kring våldet är avgörande. Denna orättvisa bekämpas främst genom förändring av kulturella föreställningar och den tillskrivning av stereotyper som råder i samhället. Att bryta rådande maktrelationer i samhällets ”vardagsliv”, där de dominantas motvilja mot andra grupper reproduceras.²⁹

Marginalisering – I Youngs teori är detta förtryck (åter med avstamp i en nordamerikansk kontext) en konsekvens av att arbetsmarknaden inte kan eller vill använda sig av vissa specifika grupper, något som ofta leder till fattigdom. Det kan röra sig om etniska grupper, gamla, unga, ensamstående mödrar, funktionsnedsatta etc. När de exkluderas från avlönat arbete blir de (inom en välfärdsstat) beroende av välfärdssystemet, vilket skapar orättvisa strukturer.³⁰ Detta sammanhang passar nödvändigtvis inte den latinamerikanska

---

²⁷ Young (1990), s.56-57.

²⁸ Young (1990), s.61-63.

²⁹ Young (1990), s.63.

³⁰ Young (1990), s.53-55

kontexten och förutsättningarna som råder för småbrukare på landsbygden. Men det centrala i dimensionen marginalisering handlar om samhällets strukturer i avseendet att ge grupper jämlika möjligheter att delta i produktiva aktiviteter. Det handlar om vad samhället ger olika grupper för förutsättningar för försörjning. Därför har jag åter valt att modifiera definitionen till viss del för att bättre kunna spegla den kontext jag undersöker, detta har jag gjort genom att byta ut ”arbetsmarknad” mot ”stat”. Detta görs för att titta på vilka förutsättningar som staten ger landsbygdsbor (inkluderat småbrukare) i kontrast till stadsbor, och ifall detta kan ge uttryck för förtryckande strukturer.

Dessa fem dimensioner av strukturellt förtryck, kommer i min analys fungera som kriterier för kategorisering av de förtryck som går att identifiera i LVC:s texter. Förtydligas bör, som Young poängterar, att dimensionerna i mångt och mycket överlappar varandra precis som olika gruppstillhörigheter gör,³¹ något som i strukturen av min analys kan bli en utmaning.

2.2 Metod

Jag har valt att använda mig av kvalitativ innehållsanalys, en metod som lämpar sig bra för att beskriva, analysera och synliggöra fenomen i en större mängd av omfattande text, vilket är beskrivande för både mitt syfte och passande med tanke på omfattningen av mitt primärmateriel. Som inspiration till utarbetandet av min metodmodell har jag använt mig av texten ”The qualitative content analysis process”.³²

I innehållsanalysen ställs min fråga till materialet: *Vilka förtryckande strukturer av latinamerikanska kvinnliga småbrukare kan man, genom Iris Marion Youngs teori kring förtryck, identifiera i La Via Campesinas rapporter & deklARATIONER?* Detta är en deduktiv metod. Med hjälp av Youngs teori som ramverk har jag på LVC:s texter applicerat en analysmatris av fem ”abstrakta” huvudkategorier av förtryck – förtryckets fem ansikten

---

³¹ Young (1990), s.63-64.

³² Elo, Satu & Helvi, Kyngäs. "The qualitative content analysis process.", *Journal Of Advanced Nursing*, 62, no. 1 (April 2008), CINAHL Complete, EBSCOhost (accessed January 8, 2018)

– kulturell imperialism, exploatering, maktlöshet, våld och marginalisering. Genom huvudkategoriernas definitioner av vad som karakteriserar var och en av dessa förtryckande strukturer har jag kodat förtryck som jag kunnat identifiera i LVC:s texter. Jag har identifierat grupper som förtrycks, och privilegierade grupper som där står i kontrast, och på så vis skapat vissa underkategorier som format analysen. Därigenom har analysen formats från abstrakt till situationsspecifikt.³³ Genom min analysmetod där jag applicerat Youngs teori på mitt primärmaterial, har primärmateriallets manifesta (med andra ord uttryckliga) beskrivningar av förtryck till viss del tolkats. Detta för att LVC och Youngs teori uttrycker olika begreppsliga definitioner kring termen förtryck, vilket har gjort denna tolkning nödvändig. Syftet med denna tolkning har dels varit att få en överskådlig struktur i analys och diskussion men även att textens latenta innebörd ska komma till synes. Med detta menar jag att även sådant som med LVC:s terminologi inte är direkta beskrivningar av förtryck, men som jag med Youngs definitioner av ”de fem ansiktena” anser behandla förtryckande strukturer, ska inkluderas i analysen. Kort sagt, målet är att identifiera olika strukturer som förtryck grundas i och hur dessa kommer till uttryck, i LVC:s material. Det görs som tidigare nämnt med ett fokus både på delar i deras texter som behandlar kvinnliga småbrukare i allmänhet, i samverkan med delar som specifikt rör en latinamerikansk kontext. I analysen kommer jag citera direkta uttalanden från textens manifesta innehåll i syfte att exemplifiera och stärka förtroendet för validiteten kring det som behandlas och diskuteras i analysens olika delar.

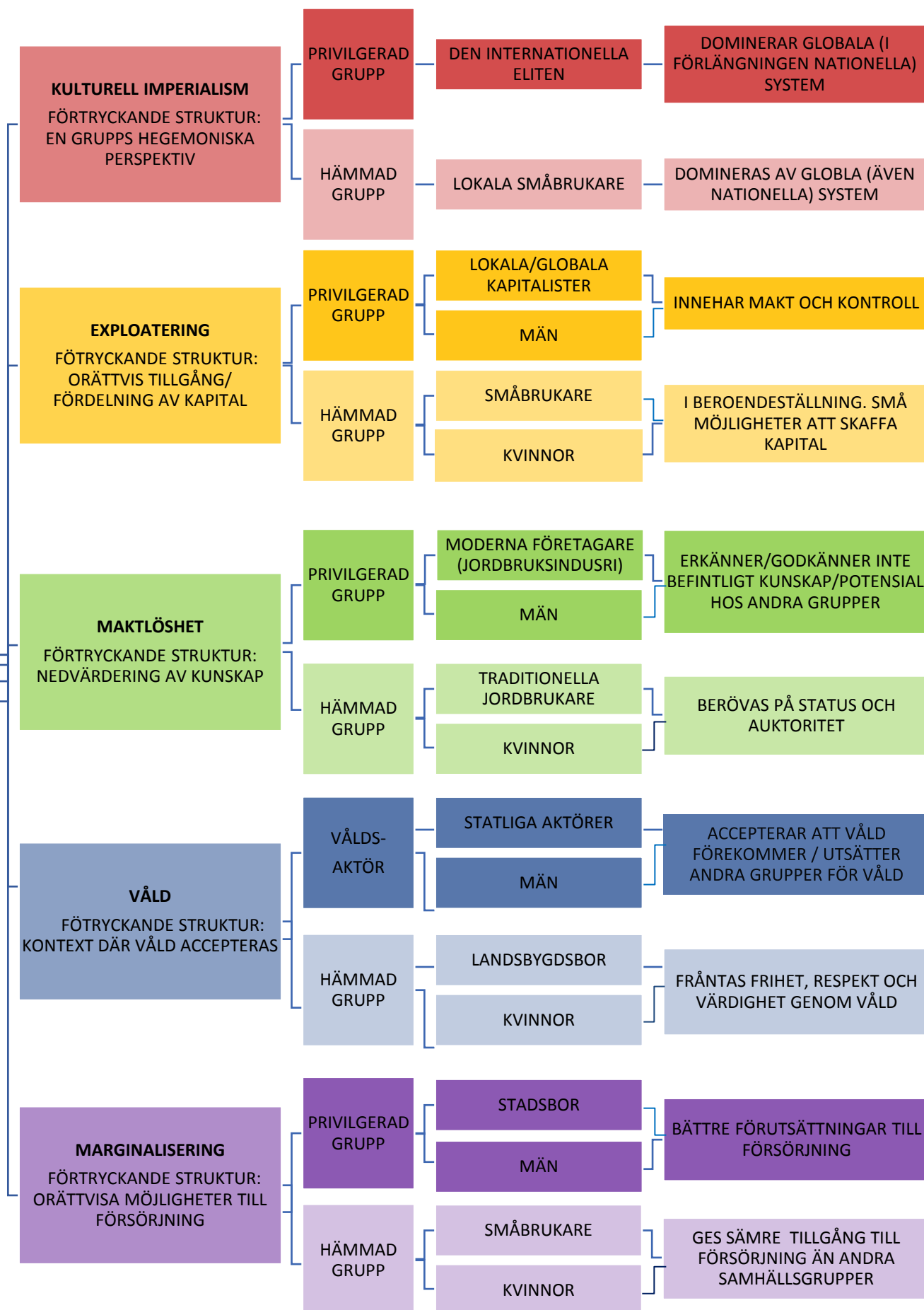
Målet med mitt metodval är att så systematiskt och objektivt som möjligt belysa och svara på min frågeställning.³⁴ Jag vill dock poängtera att jag både som akademiker och individ naturligt besitter en viss subjektivitet. Min tolkning av materialet stämmer inte nödvändigtvis överens med andras tolkningar. På nästa sida redogörs hur analysmatrisen ser ut efter att jag studerat LVC:s texter, från de snarare abstrakta huvudkategorierna, ner till underkategorier och grupper som privilegieras eller hämmas.

---

³³ Satu & Helvi (2007), s.109-111.

³⁴ Satu & Helvi (2007), s.108.

FÖRTRYCKETS FEM ANSIKTEN

3 Litteraturöversikt & tidigare forskning

Mänskliga rättigheter, universalism och utvecklingsarbete:

Reilly Niamh är en irländsk författare aktiv inom globala kvinnostudier och mänskliga rättigheter som 2007 skrev *Cosmopolitan Feminism and Human Rights*. I sin text kritiserar hon det etablerade internationella systemet för mänskliga rättigheter för att där råder vad hon kallar ”en falsk universalism”. Med detta menar Niamh att systemet är uppbyggt kring västcentrism och orättvisa maktstrukturer.³⁵ Hon anser att en medveten kvinnokamp, med fokus kring kvinnors olika behov i olika kontexter, är av största vikt för att bekämpa de ojämlika maktstrukturer som etablerats genom rasism, patriarkat, nyliberalism och kapitalism.³⁶ Hennes studie behandlar på en abstrakt nivå, det min studie ämnar göra på en snarare kontextualiserad nivå, nämligen att prata om maktstrukturer och olika gruppers skilda behov. Min studie ämnar till skillnad från Niamhs främst att lyfta en utvald grupps perspektiv, snarare än att rikta kritik mot systemet. Till den systemkritiska skaran kan däremot även den indiska filosofen Gayatri Chakravorty Spivak inkluderas. I hennes publicering *Righting Wrongs* från 2004 diskuterar hon världsordningens strukturer, ekonomiska och institutionella, som ett arv från kolonialism och imperialism. Det som gör Spivaks resonemang intressant och relevant för min studie är framförallt att hon väljer att placera lägst ner i den globala hierarkin, och längst bort från rättighetsapparaten, just fattiga människor som bor på landsbygden.³⁷ Enligt Spivak domineras denna grupp av en elit som hon benämner som ”väst/nord/vita/rika”.³⁸ I hennes teori är konsekvensen av detta att fattiga människor på landsbygden inte har möjlighet att göra sin talan hörd, deras kultur anses underlägsen, då eliten anser sig ha den ”rätta” kunskapen.³⁹ Teorin kan på många sätt kopplas till Youngs kulturella imperialism. Spivak lägger stor vikt vid att man bör ”lära underifrån” inom utvecklingsarbete, och på så sätt dekonstruera rådande förgivetagen kunskap i dagens postkoloniala ordning.⁴⁰

---

³⁵ Niamh, Reilly, "Cosmopolitan Feminism and Human Rights.", *Hypatia* no. 4 (2007): 180. JSTOR Journals, EBSCOhost (accessed January 4, 2018), s.180-81.

³⁶ Niamh (2007), s.184.

³⁷ Spivak, Gayatri Chakravorty, "Righting Wrongs", *The South Atlantic Quarterly*, vol 103, nr 2/3, 2004, s.523-24, 527.

³⁸ Spivak (2004), s.544.

³⁹ Spivak (2004), s.549-50.

⁴⁰ Spivak (2004), s.550-51, 565.

Amerikanskan Noha Shawki är verksam inom den politiska disciplinen och har utfört research kring transnationella sociala rörelser. Hon är författaren bakom *New Rights Advocacy and the Human Rights of Peasants: La Via Campesina and the Evolution of New Human Rights Norms* där systemet av mänskliga rättigheter och hur anspråk på nya rättigheter växer fram inom diskursen diskuteras. Shawkis artikel behandlar och för diskussion kring vad skulle kunna ses som en möjlig juridisk väg framåt mot ett minskat förtryck av den grupp som min studie ämnar belysa. Shawkis tar upp trenden av nya rättighetsanspråk som hon menar har ökat i takt med att mänskliga rättighetsdiskursen succesivt erkänt att vissa grupper av människor är i faktiskt behov av specifika rättsliga skyddsinstrument, baserade på omständigheter som rör dessa specifika grupper. Som exempel på redan erkända grupper lyfter hon kvinnor, barn och urfolk.⁴¹ Shawkis skriver att småbrukarnas rättighetskamp inom LVC, med anspråk som matsuveränitet, vuxit fram ur de ökade klyftorna som kommit av nyliberala ekonomiska reformer.⁴² *Matsuveränitet* definieras enligt följande: ”alla människors rätt till hälsosam och kulturellt lämplig mat producerad med ekologiskt hållbara metoder och deras rätt att definiera sina egna livsmedels- och jordbrukssystem”.⁴³ Alltså rätten för varje folk och nation att välja – och välja bort – mat man anser lämplig inom ens egen kultur, och hur den produceras. Matsuveränitet beskrivs i Shawkis artikel dels som en utmanande och alternativ modell för jordbrukssektorn, i kontrast till den nyliberala och kapitalistiska styrda marknaden, men Shawkis belyser också aspekter av konceptet matsuveränitet som icke kompatibelt med ramverket för mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter är tänkta att främja individers frihet och intressen, och kontroll över tillgångar. Matsuveränitet syftar till att främja grupprättigheter, kollektiva rättigheter för folk, communitys och nationer. Shawkis påpekar dessutom att matsuveränitet gör anspråk på rätten att producera mat, rätten till mark och jordbruksreform, som på så sätt ämnar ta den redan etablerade och erkända rätten till mat till en ny expanderad och kontroversiell innebörd.⁴⁴

---

⁴¹Shawki, Noha, "New Rights Advocacy and the Human Rights of Peasants: La Via Campesina and the Evolution of New Human Rights Norms.", *Journal Of Human Rights Practice* 6, no. 2 (July 2014): 306-326, Political Science Complete, EBSCOhost (accessed January 4, 2018), s.310.

⁴² Shawki (2014), s.313.

⁴³ FIAN, ”Rättigheter, skyldigheter: småbrukares rättigheter”, 2017-08-21, (Hämtad: 2018-01-04).

⁴⁴ Shawki (2014), s.319-20.

Med ett avgränsat fokus på kvinnorörelser lägger antropologen Lynn Stephen i sin bok *Women and social movements in Latin America: power from below* mycket stor vikt vid att studera just specifika grupper av kvinnor i mindre kontexter för att härleda problematik av olika slag, vilka enligt författaren formas av ideologer och strukturer i de lokala och regionala kontexterna. Hon menar att genom att lägga en universalistisk mall på kvinnors politiska projekt så minskas möjligheterna att identifiera förtryck och vidare stärka kvinnors utveckling.⁴⁵ Hennes bok skulle kunna tänkas uppmuntra studier av mitt slag som granskar problematiken kring en avgränsad grupp av kvinnor – småbrukare – i en avgränsad region – Latinamerika. Däremot är min studie inte landspecifik vilket med Stephens mått mätt skulle kunna ses som en svaghet i kontrast till hennes egen studie. Hennes forskning överlappar dessutom med ämnet för nästa avsnitt då den tar avstamp i fyra latinamerikanska länder.

Kvinnor i latinamerikansk kontext:

I boken *Gender and the politics of rights and democracy in Latin America* från 2002 diskuteras rättighetskampen i Latinamerika sen den senare delen av 1900-talet av Nikki Craske och Maxine Moyneux, två väl etablerade författare inom disciplinen av latinamerikastudier och som skrivit flera andra verk om kvinnors utveckling i regionen. De poängterar att trots olikheter inom ländernas utveckling och politiska kontexter i regionen, finns där gemensamma nämnare som t.ex. att kvinnor upplever press och förtryck genom den globala nyliberala ekonomiska modellen. Gränsöverskridande förespråkas grupprätigheter för att respektera starka band och liv inom communitys, men även en gemensam vilja att lyfta sociala och ekonomiska frågor där kvinnor lever i orättvisa förhållanden till män enligt författarna.⁴⁶ Just brist på genusmedvetenhet och jämlikhet inom politik som rör ekonomi, anser Craske och Moyneux vara den största utmaningen för kvinnors utveckling.⁴⁷ Boken är intressant då den rör sig inom samma ramverk som min studie samt berör Latinamerika som helhet, vilket också stärker min förhoppning om att en analys av mitt slag ska kunna bidra med ökad medvetenhet kring förtryck som sker av latinamerikanska kvinnor, utan en analys på landspecifik nivå.

---

⁴⁵ Stephen, Lynn, *Women and social movements in Latin America: power from below*, 1. ed., Austin, Tex.: University of Texas Press; London, 1997.

⁴⁶ Craske, Nikki & Molyneux, Maxine D., *Gender and the politics of rights and democracy in Latin America*, Basingstoke: Palgrave, 2002, s.5-7, 25.

⁴⁷ Craske & Molyneux (2002), s.21.

I kontrast till Craske och Moyneux snarare övergripande analys kring rättighetskamp och utveckling så har Carmen Diana Deere och Magdalena León skrivit boken *Empowering women: land and property rights in Latin America* som specifikt behandlar kvinnors faktiska tillgång och makt över resurser genom mark- och egendomsrättigheter. Deere och León lyfter en central aspekt för min analys kring strukturellt förtryck, nämligen normers bidragande faktor till ojämlikhet. Jämlikheten mellan män och kvinnor har ökat avsevärt i juridiska termer, men i praktiken så lever normer vidare som privilegierar män. Tydligast är dessa strukturer på landsbygden enligt Deere och León, där traditionella seder ofta diskriminerar kvinnor. Författarna lyfter fram äktenskap, arv, statliga program för markdistribution men också den liberala köp/sälj-marknaden som exempel på områden där män privilegieras.⁴⁸ De lyfter även problematiken i att män ofta ses som administrativa överhuvuden inom småskaliga familj jordbruk, oberoende av kvinnors arbetsinsats. Dessa orättvisor inom familj, communitys, staten och marknaden för mark och egendom grundas i patriarkal ideologi.⁴⁹ Deras bok lägger stor vikt vid det faktum att trots att samma (juridiska) förutsättningar råder, kan möjligheterna för män och kvinnor se väldigt olika ut. Av detta kan konstateras att normer spelar en avgörande roll vid en diskussion kring strukturellt förtryck. ”Empowering”, enligt författarna ”att radikalt förändra de strukturer som positionerar kvinnan i en underordnad könsroll”,⁵⁰ är därmed en utvecklingsprocess för att bryta förtryck av patriarkala strukturer. Glappet mellan just teori och praktik gällande jämställdhet, som författarna lyfter i denna bok, är något jag ämnar belysa i min analys.

Rätten till mat - som kamp mot förtryck och för förändrade maktstrukturer

Antologin *Food Activism* från 2014 handlar om hur jordbruksindustrin påverkar miljö och människor. Ledande internationella antropologer utforskar hur grupper av människor utmanar rådande maktstrukturer och förtryck genom en aktiv kamp kring mat. Författarna behandlar olika typer av aktivism kring mat, men redaktörerna av boken påpekar att det finns en röd tråd i de olika aktivisternas syften: att utmana den etablerade modellen av ett

---

⁴⁸ Deere & León (2001), s.331.

⁴⁹ Deere & León (2001), s.2-3.

⁵⁰ Deere & León (2001), s.23.

kapitalistiskt system som styr produktion, distribution, konsumtion och kommersialisering.⁵¹ I kapitel 13 skrivet av Delphine Thivet behandlas La Via Campesina som organisation. Thivet ser organisationens kamp för matsuveränitet som en möjlighet att minska marginalisering och fattigdom som småbrukare utsätts för. Hon lyfter aspekten att deras kamp för matsuveränitet (se def.ovan) som en mänsklig rättighet är ett alternativt och utmanande koncept mot FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO:s koncept av matsäkerhet (alternativt ”tryggad livsmedelsförsörjning”) som koncept för säkerställande av rätten till mat.⁵² *Matsäkerhet* definieras av FAO enligt följande: ”när människor oavsett tidpunkt, har möjlighet att skaffa tillräcklig och näringsrik mat som möter energi- och näringsbehovet för att kunna leva ett aktivt och hälsosamt liv”.⁵³ Konceptet syftar alltså i stora drag på att alla människor ska ha möjligheten att äta sig mätta, men berör tillskillnad från begreppet matsuveränitet inte vilken typ av mat eller produceringstekniker som används. Thivet diskuterar främst faktorer som format La Via Campesina som aktivister, men går inte in djupare på de förtryckande strukturerna, eller hur dessa skiljer sig mellan män och kvinnor, vilket jag ämnar göra i denna uppsats. Den brasilianska statsvetaren Gabriela Pinheiro Machado Brochner är däremot en författare som lyfter och fokuserar just på konceptet matsuveränitet som ett verktyg för ”empowering” av latinamerikanska småbrukarkvinnor i sin artikel *Peasant Women in Latin America: Transnational Networking for Food Sovereignty as an Empowerment Tool*, hon menar att konceptet gör anspråk på rättigheter som leder till ökad rättvisa mellan könen.⁵⁴ I kontrast till Brochner står Olga de Marco Larrauri, David Pérez Neira och Marta Soler Montiel, tre författare inom jordbruk och utvecklingsstadier som kritiserar bristen på genusperspektiv inom agroekologi, som ligger till grund för konceptet matsuveränitet. *Agroekologi* definieras av La Via Campesina som: ”det ekologiska småskaliga lantbruket i harmoni med naturen och där lokala förutsättningar avgör metoder och tillvägagångssätt”.⁵⁵ I artikeln *Indicators for the Analysis of Peasant Women’s Equity and Empowerment Situations in a Sustainability*

---

⁵¹ Counihan, Carole & Siniscalchi, Valeria, *Food activism: agency, democracy and economy*, London: Bloomsbury, 2014, s.6.

⁵² Thivet, Delphine, ”Peasant’s transnational mobilization for foodsovereignty in La Via Campesina”, i Counihan, Carole & Siniscalchi, Valeria, *Food activism: agency, democracy and economy*, London: Bloomsbury, 2014, s.193-94.

⁵³ FAO, ”Globala frågor: hunger”, 2013-01-18, (hämtat 04-01-2017).

⁵⁴ Machado Brochner, Gabriela Pinheiro, ”Peasant Women in Latin America: Transnational Networking for Food Sovereignty as an Empowerment Tool.”, *Latin American Policy* 5, no. 2 (December 2014): 251-264. Political Science Complete, EBSCOhost(accessed January 4, 2018). s.262.

⁵⁵ La Via Campesina, *Annual report 2016*, s.15.

Framework: A Case Study of Cacao Production in Ecuador påpekar de tre ovan nämnda författarna att familj jordbruk, som är en grundpelare i konstruktionen av den agroekologiska modellen, tenderar att reproducera förtryckande könsstruktur i patriarkala kontexter. Deras forskningsstudie tar avstamp i en fältstudie av 20 familj jordbruk i en Ecuadorisk kontext.⁵⁶ Deras kritik bygger bland annat på det som Carmen Diana Deere och Magdalena León understryker i sin bok, faktumet att kvinnor har mindre tillgång till produktiva resurser som mark samt ekonomiska resurser men även begränsat tillträde gällande sociala tjänster och politisk delaktighet. Även att kvinnan antas vara den självklara omvårdaren av familjen och hemmet är problematiska könsroller och strukturer inom den patriarkala ideologin som lyfts av författarna. De understryker att dessa patriarkala strukturer riskerar att reproduceras genom utveckling av agroekologi och matsuveränitet.⁵⁷ Bristen på genusperspektiv inom agroekologi resulterar enligt Larrauri, Neira och Montiel i att ojämlikheter mellan män och kvinnor osynliggörs. Ett genusperspektiv i analyser kring, och utvecklandet av, en rättvis och hållbar mat- och jordbruksproduktion är därför av högsta vikt för att se relationen mellan politiska, ekonomiska och individuella förutsättningar för män som kvinnor enligt författarna.⁵⁸ Jag anser att deras tes motiverar min studies syfte: att identifiera och analysera de olika strukturer som ligger till grund för förtryck av kvinnliga småbrukare.

---

⁵⁶ Marco Larrauri, Olga, David Perez Neira, & Marta Soler Montiel. "Indicators for the Analysis of Peasant Women's Equity and Empowerment Situations in a Sustainability Framework: A Case Study of Cacao Production in Ecuador." *Sustainability* 8, no. 12, 2016, Science Citation Index, EBSCOhost (accessed January 4, 2018), s.1.

⁵⁷ Larrauri, Neira, & Montiel (2016), s.2.

⁵⁸ Larrauri, Neira, & Montiel (2016), s.13-14.

4 Analys & diskussion kring förtryck av kvinnliga småbrukare

Nedan följer en analys och diskussion av mitt primärmaterial. Analysen ämnar besvara frågan; *Vilka förtryckande strukturer av latinamerikanska kvinnliga småbrukare kan man, genom Iris Marion Youngs teori kring förtryck, identifiera i La Via Campesinas rapporter & deklARATIONER?* Innehållsanalysen har genomförts på en större mängd text, det som redovisas nedan är ett begränsat urval av innehållet i mitt primärmaterial, med syfte att i den mån det är möjligt representera materialet som helhet, i relation till min frågeställning. Innehållet i dokumenten har analyserats med hjälp av min teoristyrda matrismodell, där fem huvudkategorier av förtryck har kodat de strukturer av orättvisor som småbrukarkvinnor lever under. Dels genom aspekten att tillhöra gruppen småbrukare, gruppen landsbygdsbor samt gruppen kvinnor. Genom detta har analysen utvecklats från huvudkategorier, till underkategorier och fram till specifika kontextualiserade exempel/citat som placerats och diskuterats under var och en av kategorierna. Kapitlet följs upp av en kort sammanfattning kring det påvisade förtrycket som helhet, samt en slutdiskussion där resultatet sätts i perspektiv till uppgifter som tidigare presenterats i uppsatsen.

4.1 Kulturell Imperialism

I denna kategori har jag inte skapat några underkategorier, utan analys och diskussion kommer här helt att kretsa kring förtryckande strukturer som skapats i relationen mellan lokala småbrukarkvinnor och som jag väljer att med en samlingsdefinition kalla den internationella eliten. Den internationella eliten representerar här de grupper av människor som befinner sig inom inflytelserika institutioner och företag, människor i vår globaliserade värld som sitter på stor makt för beslutsfattande och/eller kapital, och vars beslut rörande gränsöverskridande regler och avtal samt den globala ekonomiska modellen i allmänhet men gällande handel och jordbruksproduktion i synnerhet, påverkar många människor.

På den latinamerikanska landsbygden tar enligt traditioner kvinnornas produktiva arbete främst plats inom de småskaliga jordbruken där de odlar marken med stor respekt för

naturen.⁵⁹ Det råder ingen tvekan om att småbrukarna inom LVC motsätter sig den storskaliga jordbruksindustrin där handelsmarknadens utbud och efterfrågan formar verksamheten och där naturen blir handelsvaror, som vuxit fram ur det globala vinstdrivande kapitalistiska systemet. Detta går att utläsa i bl.a. följande uttalanden i materialet från LVC:s kvinnokommission:

This capitalist system is implementing colonialist systems of occupation – firstly by commodifying nature, then by appropriating the land, and finally by fundamentalist practices.⁶⁰

In these two decades (1993–2013) deep changes in the life conditions of rural women around the world were made, capitalist invasion in the fields and the appropriation of food systems by the multinational companies have led millions of peasants to incorporate themselves into paid labor, causing severe migration processes, forced displacements and land losses.⁶¹

The rise of neoliberalism has had perverse effects on us women.⁶²

Dessa uttalanden tolkar jag som att det i relationen mellan lokala småbrukare och de beslutsfattande parterna (den internationella eliten) finns en tydligt dominant grupp som bestämmer vad som är normen och sätter spelreglerna i det globala systemet kring världens handel och råvaruhantering. En utveckling som tydligt, enligt LVC:s uttalanden ovan, på många sätt tenderar att gå emot småbrukarnas perspektiv. Detta fastän att småbrukare, som presenterat tidigare i denna uppsats, representerar en central grupp inom råvaruproduktionen i världen. Med ökad globalisering förflyttas mycket beslutsfattande från lokal till global nivå genom bildandet av just internationella institutioner och avtal. Detta vill jag påstå är en förutsättning för att en internationell elit ska kunna göra sitt

---

⁵⁹ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.6 "Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice.", 2014, Francisca Rodriguez (CLOC) & Kap.3 "Women of la via campesina: creating and occupying the spaces which are our right", 2014, Nettie Wiebe (La Via Campesina North America).

⁶⁰ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.4 "Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women", 2014, Elizabeth Mpofu (koordinator på La Via Campesina).

⁶¹ La Via Campesina, *Women of Via Campesina International Manifesto*, 2013.

⁶² La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.4 "Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women", 2014, Elizabeth Mpofu (koordinator på La Via Campesina).

perspektiv till det dominanta. Genom sina positioner inom framgångsrika företag och beslutsfattande institutioner har de makten och möjligheten att implementera sin önskvärda modell av utveckling inom handel och råvaruframställning. Småbrukarna inom LVC fastslår att man tar starkt avstånd ifrån flera av dessa internationella institutioner som driver agendor så som frihandel, exempelvis världshandelsorganisationen (WTO), världsbanken och internationella valutafonden (IMF) som enligt LVC driver kapitalistiska nyliberala krafter till att få allt starkare förtyckande grepp om landsbygden och dess befolkning, samtidigt som det gynnar den internationella eliten.⁶³ Nedan presenteras utdrag från LVC:s material rörande vad organisationen anser att dessa strukturer leder till:

Expulsion and plunder of our land, the undermining of our science and knowledge, the subjugation of our culture and identity and the transformation of our activities orchard, which have changed from seeding to industry.⁶⁴

Given that multinationals are usurping the ownership of seeds and manipulating seed genetics with the technology of genetically modified organisms, the fight for seeds has become a struggle for food sovereignty as well as for the basic elements of life itself.⁶⁵

For us, agroecology is not only a means of production, but also a praxis of change: the building of autonomy from the production systems of the hegemonic model.⁶⁶

Av deras citat att döma så blir konsekvenserna av det kapitalistiska systemet och den kommersialisering av naturen som råder inom global handel, ett förtyck av småbrukare genom att privatisering, jordbruksindustri och monokulturer slår sig in på landsbygden

---

⁶³ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017 s.45 & "WTO, Out! Building Sovereignty": *La Via Campesina to organise Peoples' Summit during WTO's XI Ministerial Conference in Argentina*, 2017..

⁶⁴ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.6 "Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice.", 2014, Fransisca Rodriguez (CLOC)

⁶⁵ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.3 "Women os la via campesina: creating and occupying the spaces which are our right", 2014, Nettie Wiebe (La Via Campesina North America)

⁶⁶ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.36.

och tränger bort småbrukare från jordbruksmark. LVC understryker att denna typ av jordbruksindustri och produktion stadigt sprids i Latinamerika.⁶⁷ Inte minst sedan finanskrisen 2008 har intresset för naturtillgångar ökat, och den internationella elitens intresse att investera i mark har lett till landgrabbing (se utvecklad definition i fotnot), som innebär att med tveksamma moraliska och juridiska metoder ta kontroll över mark och naturresurser på bekostnad av agroekologi, matsuveränitet och mänskliga rättigheter enligt LVC.⁶⁸ Som indikerat av citaten ovan önskar LVC etablera ett alternativt produktionssystem som bygger på självbestämmande, matsuveränitet och agroekologi i kontrast till den hegemoniska jordbrukskulturen och globala handelsprinciper som de anser förtrycker dem. Vikten av detta, och för att synliggöra och respektera småbrukares perspektiv och behov, bekräftas vidare i följande citat av Lidia Ruiez (CLOC):

For us inside the CLOC, the defeat of capitalism and transnational corporations and the commitment to socialism are necessary for the construction of real rights for peasant.⁶⁹

Med Youngs definition av kulturell imperialism i åtanke menar jag att dessa strukturer, där traditionell lokal jordbrukskultur (som bygger på kunskap som småbrukarna utvecklat) åsidosätts och ignoreras, kan definieras som ett uttryck för förtryck. Detta genom att den internationella eliten i samarbete, som förankras på lokal nivå av representanter för eliter i var stat, utan hänsyn istället förespråkar och etablerar storskalig jordbruksindustri i den latinamerikanska regionen. Denna tolkning kan man genom Youngs teori, se som ett uttryck för att den internationella elitens kunskap och kultur ses som den ”rätta” modellen, och representativ för allas önskvärda modell. Genom detta sätt att handla av eliten skulle man samtidigt, åter med Youngs teori i åtanke, kunna tolka detta som att småbrukarna paradoxalt nog samtidigt som de blir förbisedda, också blir sedda som ”de andra”.

---

⁶⁷ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.4 ”Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women”, 2014, Elizabeth Mpofu (koordinator på La Via Campesina).

⁶⁸ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.12,18. “Land grabbing is the control (whether through ownership, lease, concession, contracts, quotas, or general power) of larger than locally-typical amounts of land by any persons or entities (public or private, foreign or domestic) via any means (‘legal’ or ‘illegal’) for purposes of speculation, extraction, resource control or commodification at the expense of agroecology, land stewardship, food sovereignty and human rights.”

⁶⁹ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.7 ”we have the floor: statements from rural women”, 2014, Lidia Ruiez (La Via Campesina South America).

Med detta syftar jag på den internationella elitens ignorans av de lokala småbrukarkvinnornas perspektiv och förespråkande av traditionella och alternativa jordbruksmetoder, i kombination med etablerandet av det motsatta. Det initierar att eliten anser sig ha rätt att ”upplysa” lokalborna, att visa dem det ”rätta och moderna” produktionsteknikerna. Kapitalism och nyliberalism som idag är utbredda principer inom det globala handel- och råvarusystemet, påverkar jordbruken på regional nivå i Latinamerika, strukturer som visar på förtryck enligt analysen av LVC:s material. Den dominanta gruppen har ”bestämt” att ökad handel mellan länder är eftersträvansvärt i allt större skala, något som småbrukare enligt LVC motsätter sig, som konstaterats ovan.

Kulturell imperialism som strukturellt förtryck handlar alltså i detta fall om att en grupp mäktiga människor (den internationella eliten) etablerar reglarna och strukturerna i det rådande globala systemet, och att detta resulterar i olika förutsättningar för olika aktörer inom det. Det handlar om att ha ett perspektiv som dominerar, eller att bli dominerad genom kulturell hegemoni. I detta avsnitt vill jag avslutningsvis återkoppla till Spivaks teori (se tidigare forskning) gällande maktstrukturerna som råder i världen är ett arv från kolonialismen och imperialismen. Spivaks teori belyser att grupper av människor kan ha historien antingen till sin för eller nackdel. I reflektion över analysen som genomförts vill jag därför lyfta det faktum att historiens framstående stormakter har haft stort inflytande över att etablera internationella institutioner och systemen som påverkar den globala utvecklingen idag. I kontrast så har Latinamerika som region snarare stått under kolonialism och imperialism historiskt sätt. Detta kan tänkas vara en bidragande faktor som gett vissa grupper förutsättningar att etablera sitt perspektiv inom dagens system, som därigenom speglar deras behov, viljor och värderingar.

4.2 Exploatering

Exploatering som förtryckande struktur är i kontexten som analyseras mycket nära sammankopplat med den kulturella imperialismen. Medan kulturell imperialism avser de förtryckande strukturer som skapas genom att en dominant grupps perspektiv formar normer och system i allmänhet, så grundas exploateringens förtryck enligt Youngs teori specifikt i relationen mellan de som har kapital, och de som saknar detta och därmed endast har arbetskraft att köpslå med. Kort sagt maktstrukturer inom Kapitalismens klassystem.

Byggt på denna teori om exploatering, vill jag påstå att exploateringen i kontexten som analyserats, upprätthåller det system som de kulturella imperialistiska strukturerna implikerar. Detta förtryck kommer att diskuteras i två underkategorier: relationen mellan globala kapitalister i samspel med de lokala kapitalisterna, som i mångt och mycket etablerar exploaterande strukturer i samspel, varav jag väljer att se dem som en grupp i detta avseendet. Mot dessa kontrasteras gruppen småbrukare som blir negativt påverkade av den vinstdrivande processen driven av förstnämnda grupp. Därefter analyseras exploatering av kvinnor, i relation till män, där kulturella strukturer av identitetsroller påverkar gruppernas olika tillgång eller brist på kapital. Inom båda kategorierna byggs makt och kapital upp hos en av grupperna, baserad på vinsten av den andra gruppens arbete eller i brist på konkurrenskraft grupperna emellan.

4.2.1 Globala/lokala kapitalister – Småbrukare

Fördelningen av världens rikedomar är som konstaterat otroligt ojämn, med djupa klyftor. Företag och det rika toppskiktet på global liksom lokal nivå, som befinner sig högst upp i den hierarkiska pyramiden över tillgång till resurser, har stora investeringsmöjligheter. De driver på den kapitalistiska utvecklingen och förtycker mindre ekonomisk gynnade människor, som står lägre ner i hierarkin och som i bästa fall kan använda sina kapaciteter som arbetskraft. I värsta fall exkluderas de från arbete, något som i denna undersökningens kontext dels sker genom vad som diskuterats ovan: effektivisering och industrialisering av jordbruket som ersätter behovet av mänsklig arbetskraft. Även att lokala småbrukare exkluderas genom landgrabbing, när de drivs bort från sina traditionella marker av grupper med stor makt, kan lyftas som problematik i frågan om exploatering.⁷⁰ Landsbygden och naturområden besitter fler värdefulla naturtillgångar än den mat och råvaror som produceras inom jordbruken så som vatten och fiske samt gruvor med värdefulla metaller för att nämna några.⁷¹ Jordens naturtillgångar är värdefulla produkter på världsmarknaden, LVC betonar att detta skapar vinstintressen hos kapitalister och vidare förtyckande strukturer över de som tillhör den fattigare delen i världen, och som i många fall

---

⁷⁰ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.18, 38.

⁷¹ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017 s.4.

bor på landsbygden och lever av naturen. LVC slår vidare fast att detta gäller övergripande över Latinamerika. I studerat material kan läsas:

Subjugation to the interests of capital has led to the acceleration of capitalist extractivism[...]To an increasing extent, the control of common goods, which are essential to the lives of people and nature, are concentrated in the hands of a few private actors who have easy access to capital, with disastrous effects on people and their rights.⁷²

Everywhere from the Caribbean to the Tierra del Fuego, capitalist aggression makes the battle to preserve all natural resources, beyond the historic struggle for the land, all the more urgent.⁷³

Enligt LVC är det ofta högt uppsatta människor, på lokal nivå i Latinamerika, som jobbar inom staten eller andra viktiga institutioner som är avgörande aktörer i förstärkandet av förtryckande ekonomiska strukturer som råder globalt. De lyfter fram att detta sker både genom ekonomiska intressen av människor som jobbar inom staten och som genom landgrabbing säljer ut marker till multinationella företag, samt andra grupper av nationella kapitalister med makt att påverka den lokala politiska och ekonomiska utvecklingen.⁷⁴ LVC hävdar dessutom att de förtryckande strukturerna förstärks genom att stater inom internationella institutioner blundar för att reformer inom jordbrukssektorn är nödvändig för att småbrukares ekonomiskt underlägsna position mot dominerande nationella och internationella kapitalister ska förändras och förbättras. Vidare lyfter LVC att dessa strukturer och det kapitalistiska klasssystemet resulterar i avtal som REDD/REDD+, fattat av stater på FN:s konferens om hållbar utveckling 2012 (Rio+20). Dessa är enligt LVC exempel på avtal som förespråkar kommersialisering av naturen, byggt på principen om ekonomiska avgifter för verksamhet som bidrar till miljöförstöring. LVC insisterar på att

---

⁷² La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.4.

⁷³ *Notes from the VII Conference: Political context and struggles in Latin America and the Caribbean*, 2017.

⁷⁴ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.18, 37-38.

detta inte bara är en mekanism som bidrar till landgrabbing utan även resulterar i att företag kan ”köpa rätten att förstöra miljön”.⁷⁵ Denna ståndpunkt uttrycks klart och tydligt i citatet nedan av Delweck Matheus (CLOC).

We are living in a time where economies and, consequently, the countryside, are dominated by financial capital. The fusion of financial capital with agroindustry and big landowners is creating a new agricultural model.⁷⁶

Av vad som här lyfts fram från LVC:s material, är det tydligt att tillgång till naturen är helt avgörande för småbrukare, som lever av vad naturen ger. Att naturtillgångar och områden kommersialiseras i hög utsträckning gör att denna grupps chanser att gå vinnande ur situationer där de ställs mot mäktiga kapitalister och storföretag är mycket små. Av detta dras slutsatsen att deras möjligheter att öka sina ekonomiska förutsättningar för att kunna förändra detta utgångsläge hämmas. De har hamnat i en ond cirkel av maktstrukturer som är svår att bryta. Detta leder enligt Youngs teori till att makten och kontrollen hos småbrukare som saknar investeringskapital för mark eller produktionsmedel transformeras vid konkurrens med rika personer och företag (kapitalisterna). Kapitalisterna kan därigenom driva vinstdrivande verksamhet och utöka sitt kapital på bekostnad av dessa mindre gynnsamma grupper av människor (i det här fallet småbrukarkvinnorna). I en situation där lokala småbrukare anställs av större företag inom jordbruksindustrin för avlönat arbete inom stora monokulturer, står småbrukaren likväl i beroendeställning i enighet med Youngs teori. Detta eftersom småbrukaren hamnar i en beroendeställning i situationen som arbetskraft, gentemot kapitalisten som står för produktionsmedlen, vilket åter igen innebär en makttransformering som är svår att bryta. Dessa förtryckande strukturer av makttransformering kopplat till kapital, exploatering, leder enligt Elizabeth Mpofu, (koordinator på LVC) till ökad fattigdom och hunger i många utvecklingsländer.⁷⁷ Ett ständigt strävande efter större vinstmarginaler och utökade rikedomar hos investerande människor och företag, resulterar med stor sannolikhet i att företagsägare pressar ner löner

---

⁷⁵La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.21,37.

⁷⁶ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, Delweck Matheus, 2017, s.39.

⁷⁷ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.4 ”Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women”, 2014, Elizabeth Mpofu (koordinator på La Via Campesina).

och försämrar arbetsvillkoren för arbetskraften bakom produktionen. Ett fåtal aktörer kontrollerar större delen av världsmarknadens jordbruksprodukter idag enligt LVC:s uppgifter.⁷⁸

Orättvisan i ett vinstdrivande kapitalistiskt system ligger enligt Youngs teori i att vinsten från en produkt som säljs på marknaden inte delas mellan de olika parterna i produktionskedjan, utan gynnar kapitalisten. Om natur och jordbruksmarker som tidigare enligt tradition brukats av människorna på landsbygden plötsligt blir produkter på den rådande internationella handelsmarknaden, är priset enligt LVC:s uppgifter, sammanfattningsvis att människor antingen fördrivs från sina marker eller tvingas anpassa sig till större jordbruksägares erbjudanden om lönearbete. I båda fallen kommer dessa exploaterande strukturer resultera i att småbrukare fräntas makt och kontroll. Kort sagt: Gruppen småbrukare hämmas medan gruppen lokala och globala kapitalister är privilegierade inom systemet.

4.2.2 Män – Kvinnor

Patriarkala strukturer har i många delar av världen länge ansetts som något naturligt. Tanken om ”fadersväldet”, där män innehar politisk liksom ekonomisk makt inom såväl familjen som institution och i samhället i stort, uppmärksammas och utmanas allt mer i en värld där kvinnor tillåts ta allt större plats. Patriarkatet kan finnas etablerat i diskriminerande lagar, normer och värderingar. Analys av LVC:s material visar på att Latinamerika inte är något undantag. LVC:s kvinnliga organisationsmedlemmar är tydliga med att lyfta fram att patriarkatet står i vägen för kvinnors fullständiga utveckling och att denna ideologi fortfarande råder som en förtryckande kraft i relation till bl.a. ekonomiska aspekter. Francisca Rodriguez (CLOC) bekräftar just att strukturerna av de patriarkala maktrelationerna mellan män och kvinnor är baserade på stereotypiska föreställningar om mäns liksom kvinnors egenskaper och identiteter, där kvinnor är underordnade män.⁷⁹ I första citatet nedan lyfter hon hur dessa familjestrukturer kommer till uttryck och hur det påverkar kvinnors tillgång till kapital. Det följs av två citat från kvinnokommissionens manifest

---

⁷⁸ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.15.

⁷⁹ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.6 ”Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice”, 2014, Francisca Rodriguez (CLOC).

där de understryker just vikten av att synliggöra denna maktobalans inom patriarkala kontexter:

Relations of oppression experienced by women have as their base material the sexual division of labour[---]there is a huge amount of work done by women that is neither considered nor valued, either socially or economically. However, for many rural women, there are clear doubts and gaps in its interpretations, and it has to do with the definition of helping out or family farming[---]Family[...]is not a democratic, but a hierarchical concept, which has been socially constructed to protect inequality.⁸⁰

Confronting patriarchy means recognizing privileges and myths of male superiority.⁸¹

The economic contribution that our (womens) work represents to agriculture, the household economy and macro economic indicators of the nations must be appreciated.⁸²

Uppgifter som bekräftar dessa ojämlikheter mellan könen inom den latinamerikanska kontexten, en undersökning utförd av FAO, har tidigare presenterats i uppsatsen. Den visade till exempel att 40% av kvinnor som lever på den latinamerikanska landsbygden saknar en egen inkomst trots att de arbetar dagligen, vilket beror på att kvinnorna arbetar obetalt (för exakta uppgifter se inledning). FAO:s uppgifter stärker specifikt, och i mer detalj kring regionen Latinamerika, de identifierade förtryckande strukturerna i materialet från LVC. Med utgångspunkt i citaten ovan tolkar jag det som att kvinnans arbete gynnar mannen, antingen genom att hon enbart ses som arbetskraft inom familj jordbruk alternativt kan tänkas utföra produktivt arbete där avkastningen ändå hanteras av mannen eller genom att kvinnan lägger sin kapacitet på att utföra allt ”vardagsarbete” i hemmet och/eller tar hand om barn. Om kvinnan utför allt det obetalda arbetet i hemmet, ger hennes arbete mannen förutsättningar (tid) att åta sig produktivt arbete utanför hemmet, men

---

⁸⁰ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.6 ”Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice”, 2014, Francisca Rodriguez (CLOC).

⁸¹ La Via Campesina, *Women of Via Campesina International Manifesto*, 2013.

⁸² La Via Campesina, *Women of Via Campesina International Manifesto*, 2013.

mannens arbete drar formellt in kapitalet. I alla dessa fall skapas en ond cirkel av makttransformering inom familjen som institution när kvinnans arbete inte värdesätts, och i ekonomiska aspekter så kan mannen dominera över kvinnan, baserat på sin tillgång till kapital. Nedan lyfts vidare två citat från LVC:s material fram som indikerar just de problem som Deere och León (se tidigare forskning) lyfte fram: kvinnor och mäns olika tillgång till mark och egendom i teorin och i praktiken, som också är en konsekvens av dessa patriarkala strukturer, och vidare begränsar kvinnors tillgång till resurser som kan generera tillgång till kapital:

Equal access to land for men and women is a fundamental component of overcoming poverty and discrimination. The assumption that fair access to land can be achieved through market mechanisms and individual property is far from representing the views and aspirations of indigenous and peasant women.⁸³

The battle for women's equality is not, therefore, only directed at the law, or at society, but it also encompasses the patriarchal system within families, communities and organisations.⁸⁴

LVC påpekar enligt detta att patriarkala förtryckande strukturer råder över kvinnor så väl juridiskt, men framförallt genom normer. De framhäver också att detta förtryck kommer till uttryck inom både familjer och i landsbygdens communitys, utöver i de fall där stater har faktiska könsdiskriminerande lagar. Av detta kan man då vidare konstatera att även i de fall där småbrukare (kvinnor och män) som grupp har samma möjligheter i teorin (genom att anses lika inför lagen) så finns en risk att gruppen kvinnor hämmas genom normer medans gruppen män är privilegierade. Både män, och stereotypiska normföreställningar inom det patriarkala samhället i stort, etablerar enligt dessa utsagor könsexploaterande strukturer.

Av dessa uppgifter kring etablerade strukturer av manlig dominans, kring fördelning av arbete och vidare tillgång till kapital, kommer jag till slutsatsen att detta kan ses som ett

---

⁸³ La Via Campesina, *Women of Via Campesina International Manifesto*, 2013.

⁸⁴ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.31.

strukturellt förtryck i form av exploatering som kan liknas vid det mellan gruppen ”småbrukarkvinnor utan kapital” och gruppen ”lokala/globala kapitalister” som diskuterades ovan. Detta baseras med Youngs teori som ramverk på följande princip: även om en man och en kvinna som lever tillsammans i en familj rent formellt i sin samhällskontext tillhör samma klass, så är de patriarkala maktstrukturerna, i avseendet av transformering av makt och kontroll, de samma i dessa familjerelationer som maktstrukturerna mellan de två grupperna i avsnittet ovan. Män och kvinnor har olika tillgång till kapital.

4.3 Maktlöshet

Denna typ av strukturellt förtryck kommer jag gå in på relativt kort då den enligt min analys i stor utsträckning överlappar de två kategorier av förtryck som ovan analyserats, däremot anser jag att det finns ett par aspekter som kort bör diskuteras i detta avsnitt. Det kulturella imperialistiska förtrycket och exploateringen leder enligt min förståelse fram till ännu en, i sig hämmande struktur; maktlöshet. I de två föregående huvudkategorierna har dominans, makt och kontroll varit centrala. Maktlösheten bottenar enligt Youngs teori främst i bristen på status. Status innehas genom att besitta vad som anses vara ”rätt” expertis. Maktlöshet handlar vidare om vilken arbetsposition som bristen på denna ”rätta” kunskap/expertis försätter småbrukarkvinnor i. Jag vill förtydliga att avsnittet till stor del bygger på resonering och tolkning kring resultaten ovan. Den kulturella imperialismen och exploateringen av kvinnliga småbrukare i just Latinamerika som konstaterats tidigare i denna analys ligger därmed till grund för maktlösheten, som en påföljd, i följande avsnitt. Inget av citaten nedan är tagna ur ett sammanhang där LVC pratar specifikt om kvinnliga småbrukare i en latinamerikansk kontext, utan om kvinnliga småbrukare internationellt sett. Det är det tidigare identifierade förtrycket som råder i min specifika kontext som jag menar resulterar i denna maktlöshet, vilket gör följande analys applicerbar på småbrukarkvinnor i Latinamerika.

4.3.1 Moderna jordbruksföretag – Traditionella jordbrukare

LVC anser som tidigare nämnt att många av de latinamerikanska småbrukarkvinnorna besitter expertis inom området jordbrukshantering. Detta i form av stor kännedom om naturen och lokala förutsättningar samt kunskap som utvecklats enligt lång tradition av

att bruka naturen. De understryker att kunskapen finns, men att den inte erkänns av moderna jordbruksföretag när de istället etablerar moderna monokulturer och jordbrukssystem i regionen. I citaten nedan indikeras just behovet av att värdesätta traditionell kunskap och låta den kunskapen forma jordbruksreformer, som står i kontrast till de moderna teknikerna som storföretag använder:

We women demand a comprehensive agrarian reform to redistribute land with our full participation and integration throughout the process[...]To protect and enhance our ways of doing and improving agriculture, our seeds, markets, foods, using our knowledge, our science and our technology.⁸⁵

Given that multinationals are usurping the ownership of seeds and manipulating seed genetics with the technology of genetically modified organisms, the fight for seeds has become a struggle for food sovereignty as well as for the basic elements of life itself.⁸⁶

Transgenic seeds[...]The use of these seeds has led to a dramatic rise in the use of agrochemicals, a reduction in (agro) biodiversity and the contamination of common goods.⁸⁷

LVC:s texter indikerar att storföretagen väljer att privatisera jordbruksresurser och etablera stora monokulturer samt använda sig av GMO:s och kemiska bekämpningsmedel, istället för att använda sig av kunskap och odlingstekniker som traditionella jordbrukare förespråkar och anser vara det bästa sättet att producera råvaror på och samtidigt ta hand om vår jord och miljö, enligt konceptet av agroekologi.⁸⁸ Detta menar jag att man med Youngs teori kan tolka som att de traditionella jordbrukarnas definition av värdefull kunskap och expertis, inte anses vara av den rätta sorten av jordbruksföretag som etablerar jordbruksindustri i regionen. Genom att inte ta vara på de traditionella jordbrukarnas kunskap ger det sken av att den inte anses rätt eller värdefull, den erkänns inte. Det leder mig

---

⁸⁵ La Via Campesina, *Women of Via Campesina International Manifesto*, 2013.

⁸⁶ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.3 "Women of la via campesina: creating and occupying the spaces which are our right", 2014, Nettie Wiebe (La Via Campesina North America).

⁸⁷ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.19.

⁸⁸ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.36.

vidare till en slutsats om att traditionella jordbrukare (inkluderat kvinnliga småbrukare) berövas på status och auktoritet inom fältet jordbruksproducing, vilket i sin tur kan tänkas påverka deras möjligheter till ett eventuellt avlönat arbete, i en situation där deras egna småskaliga jordbruksverksamhet konkurreras ut. Även vid ett eventuellt avlönat arbete inom jordbruksindustrin skulle detta troligen kunna ha betydelse för vilken arbetsposition den traditionella jordbrukaren får. Gruppen traditionella jordbrukare hämmas inom dessa strukturer, medan gruppen moderna jordbruksföretagare själva blir en privilegierad grupp i avseendet att de sitter på makten att anse sin kunskap kring jordbruksproduktion vara den rätta och åtråvärda.

4.3.2 Män – Kvinnor

Maktlöshet som en förtryckande struktur vill jag efter att ha studerat materialet från LVC även lyfta i avseendet av patriarkala värderingar i fråga om kvinnors erkännande som fullvärdiga och respekterade individer inom politiskt arbete. Citaten nedan är hämtade ur LVC:s publikation *Understanding feminism in the peasant struggle* och indikerar just denna typ av förtryckande strukturer som jag anser faller under definitionen av maktlöshet:

While there are many men who recognize the importance of such sharing of political responsibilities with women, there are also those who don't. Some men see each step we achieve, each right that we manage to hold up, as a loss of their privilege, including our own comrades.⁸⁹

In a patriarchal system, power means power over[...]When we as women speak of power, we mean power with.⁹⁰

Detta menar jag kan identifieras som förtryckande maktstrukturer i enighet med Youngs teori, genom att i de situationer där kvinnors aktörskap och plats i det politiska rummet förnekas, så fråntar män på så sätt kvinnor deras status och auktoritet. I händelse av en sådan situation baseras bristen på godkännande av kvinnors kunskap och deltagande, på vad som av männen anses vara åtråvärd

---

⁸⁹ *Understanding feminism in the peasant struggle*, 2017.

⁹⁰ *Understanding feminism in the peasant struggle*, 2017.

kunskap, i arbetet att aktivt forma och bestämma kring samhällens uppbyggnad. Något som män förnekar kvinnors kapacitet till, i de fall där kvinnor inte erkänns som politiska aktörer. Kvinnor som inte får erkänd status som politiska aktörer står då maktlösa att påverka beslutsfattande kring kontexten som de själva lever i. Kvinnor hämmas och får svårt att utvecklas, när de inte kan påverka, medan männen står i kontrast som den privilegierade gruppen.

4.4 Våld

Våld som förtryck handlar som tidigare beskrivet i mitt teoriavsnitt om att institutioner och den sociala kontexten i en mer eller mindre utsträckning accepterar, alternativt möjliggör, våld mot vissa grupper i samhället. Det kan komma till uttryck i många olika former. Efter att ha studerat mitt material, har två aspekter av våld mot gruppen latinamerikanska småbrukarkvinnor identifieras. Jag kommer därav redovisa analysen i två underkategorier: Våldsamma strukturer gentemot gruppen kvinnor inom en mindre familjekontext, samt mot gruppen småbrukare inom den mer omfattande regionala/nationella kontexten. Våldshandlingar är utbredda och drabbar latinamerikanska småbrukare hårt i allmänhet, men i ännu större utsträckning den kvinnliga andelen, enligt LVC.⁹¹ Begreppet suveränitet är centralt i kampen mot våldet i alla dess former. I LVC:s kvinnokommissions internationella manifest kan man läsa: ”Fighting for the “sovereignty of the land, the territory and the body” saying no to violence against women in all its forms.”⁹² Detta tolkar jag som ett uttryck för att just beskriva våldsamma strukturer, vars problematik kan härledas till ett flertal aspekter. Där vidare kampen om suveränitet handlar om att LVC:s kvinnor kräver självbestämmanderätt och ett liv utan våld, kring sina kroppar men också kring sin livssituation, där de vill förändra de maktstrukturer som råder i samhället men också globalt, som finns som ett ständigt överhängande hot, enligt LVC. Rädsla att genom våldsamma metoder fördrivas från sina marker, som en effekt av marknadens intresse av

---

⁹¹ *25 Years of feminism in La Via Campesina: Reflections from Women’s Assembly at the VII International Conference, 2017.*

⁹² *La Via Campesina, Women of Via Campesina International Manifesto, 2013.*

mark och naturtillgångar.⁹³ Intresset för mark och natur skapar en uppenbar konflikt mellan småbrukare, staten och internationella aktörer, som alla vill ha tillgång till detta.

4.4.1 Den regionala/nationella kontexten

Staten är den aktör som i vårt globala system har skyldighet att respektera och säkra sina medborgares fri- och rättigheter. I materialet som studerats insisterar LVC dessvärre på att stater står bakom våldshandlingar och grova kränkningar av småbrukares mänskliga rättigheter i många länder i den latinamerikanska regionen.⁹⁴ Kampen för exempelvis matsuveränitet, som inte är en mänsklig rättighet men som många småbrukare genom CLOC & LVC organiserar sig kring, står som tidigare konstaterat i uppsatsen för en kritik mot det rådande systemet av jordbruksproduktion, konsumtion och marknadsekonomiska principer.⁹⁵ Kort sagt en alternativ politisk åsikt. Denna typ av organisation och åsikter leder enligt LVC till våld. Man kan i deras material bl.a. läsa:

Almost every organisation in Asia, Latin America and Africa that is fighting against the hegemonic model reports political prisoners (imprisonment without trial, prosecutions), threats and physical and sexual violence, disappearances and murders[...]The actors are State security forces, the police, the army and, in some cases, paramilitaries or private security forces. Their impunity is the main factor that makes these crimes possible.⁹⁶

Det som ovan beskrivs är att maktfulla statliga institutioner inte bara kränker småbrukares mänskliga rättigheter utan även går tillväga genom våld för att tygla upproren av en politiskt oliktankande grupp. Genom att belysa vad som tidigare framkommit i analysen så står småbrukarna upp för vad de anser vara förtryckande strukturer i samhället, där de upplever sin grupp i samhället som underlägsen och dominerad av företag och nationella samt internationella kapitalister som styr jordbruksutvecklingen. En kamp mot bl.a. kulturell dominans och landgrabbing. När småbrukares organisation kring utvecklingsfrågor

---

⁹³ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.12-13, 16.

⁹⁴ La Via Campesina, *Annual report 2016*, s.1-2.

⁹⁵ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.12-13, 16.

⁹⁶ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.24.

och rättigheter leder till både hot, kriminalisering, försvinnanden, kroppsligt våld och till och med till mord, så som beskrivs ovan, skapar detta en högst osäker social kontext. Om våldet sker på basis av ogillande och avfärdande kring småbrukares kamp och politiska ställningstagande, kan våldet också ses som en systematisk handling riktad mot just denna grupp när staten tar till våld för att stoppa deras organisation. Fall där våld används av statliga aktörer, vid övertaganden av naturområden som sedan används för att utvinna naturresurser eller kommersialiseras, kan också lyftas inom denna kategori. Våldet är aktivt och systematiskt riktad mot småbrukare som besitter marken. Nury Martinez (CLOC) beskriver nedan hur grupper av statens militär (men även paramilitärstyrkor) i Colombia med våldsamma metoder fördrivit småbrukare i landet:

The military and the paramilitary came and said "you have to leave, otherwise you will be sorry". And they weren't just empty threats, if you didn't leave, you got murdered"[---]when the peasants returned, they found their land occupied with plantations[---]we realised that their aim from the start had been to dispossess the peasants of their land so they could resell it.⁹⁷

Med tanke på att staten till stor del sätter ramverket för samhällskontexten och dessutom är den aktör som i dessa exempel står för våldet, tolkar jag detta som att småbrukarna lever i en samhällskontext där våldet definitivt möjliggörs (och genomförs) och genom statliga aktörers våldsamma agerande initieras en acceptans av våldsamt beteende. LVC hävdar dessutom att kvinnliga småbrukare är extra utsatta i denna våldsamma kontext.⁹⁸ I enighet med Youngs teori uppfyller dessa strukturer definitionen på våld som förtryck. Våldet skapar social orättvisa för de latinamerikanska småbrukarna, som hämmas.

4.4.2 Familjekontexten

Utöver det strukturella våld som just analyserats i förra avsnittet, lyfts ett strukturellt patriarkalt förtryck i form av våld som utövas av män över kvinnor i nära relationer fram i LVC:s texter. Inom patriarkala samhällskontexter är familjen en mycket viktig institution

---

⁹⁷ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.24-25.

⁹⁸ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.4 "Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women", 2014, Elizabeth Mpofu (koordinator på La Via Campesina).

i samhället, och familjära angelägenheter är just familjära och inget annat. Uttryck för det patriarkala våldet lyfts fram i citaten nedan:

Patriarchal society perpetrates multiple forms of violence against women and children. The sexual, physical and psychological violence they suffer often go unseen by society.⁹⁹

Added to this capitalist violence is the patriarchal violence in our homes, where peasant women suffer from physical, psychological and sexual aggression.¹⁰⁰

We demand the right to dignified life and respect for our sexual and reproductive rights and the immediate implementation of measures to eradicate all forms of physical, sexual, verbal and psychological violence; as well as the elimination of femicide, that still exists.¹⁰¹

Dessa citat tolkar jag som tydliga indikationer på att kvinnor inom patriarkala samhällskontexter lever i en miljö där våld möjliggörs. Mitt resonemang utgår dels från grundstrukturen i den patriarkala ideologin som bygger just på tanken av familjen som en egen och stark institution. En institution där manlig dominans och därmed förtryckande maktstrukturer mellan kvinnor och män är etablerade och accepterade. Omgivningen har en ide om denna starka institution som privat. Citaten ovan från kvinnorna inom LVC indikerar att de patriarkala strukturerna är en stor bidragande faktor för att etablera våld. Det leder mig till slutsatsen att acceptansen i samhället i stort, kring de orättvisa maktrelationerna inom familjen som institution, på så vis möjliggör en kontext där våld kan utövas i hemmen. Våldet blir på så vis ett uttryck för strukturellt förtryck.

---

⁹⁹ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.4 ”Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women”, 2014, Elizabeth Mpfu (koordinator på La Via Campesina).

¹⁰⁰ *Peasant men and women say ‘End Violence against Women!’*, 2017.

¹⁰¹ La Via Campesina, *REPORT – IV Women’s assembly of La Via Campesina*, Kap.8 ”political balance of the work of the women’s commission.”, 2014, Itelvina Masioli (La Via Cam; pesina South America).

4.5 Marginalisering

I en nationell kontext är staten en maktkomponent som i mer eller mindre utsträckning (beroende på graden av demokratiskt/auktoritärt styrelseskick) styr utvecklingen och därigenom vilka förhållanden som människor lever under. Staten har ett ansvar att människor under dess inflytande inte kränks eller förtycks. En hel del beslutsfattande som rör individer tas idag på en global nivå, i samarbeten och därmed genom kompromisser, mellan stater. Det innebär att hänsyn inte tas till allas behov och perspektiv. Oberoende av beslutsprocessers utfall på global nivå är staten trots allt den aktör som i viss mån har möjlighet att på lokal nivå bromsa eller rent av ulla på effekten av oönskade globala beslut och strukturer. Likaså har staten också ansvar och skyldigheter att implementera beslut, och konventionerna om de mänskliga rättigheterna, som ger medborgarna rätt till anspråk. Stater har kort sagt i de allra flesta avseenden den yttersta makten att påverka människors utvecklingsmöjligheter eller begränsningar. Marginalisering handlar om vilka förutsättningar för försörjning som staten och samhället i stort ger olika grupper, och hur orättvisa förutsättningar grupper emellan skapar förtyckande strukturer. Detta kommer därmed diskuteras först i avseendet småbrukare (landsbygdsbor) i kontrast till stadsbor, följt av ett kort avsnitt gällande förhållanden mellan män och kvinnor i denna aspekt.

4.5.1 Stadsbor – Småbrukare

I LVC:s texter kan man se tydliga indikationer på att stater, i LVC:s uppfattning, fattar beslut inom politiken rörande ekonomi, jordbruk- och handelsverksamhet som drabbar småbrukare negativt, genom att besluten i olika avseenden påverkar just deras möjlighet till försörjning. LVC insisterar på att landgrabbing och skattelättnader på exportvaror ulla på av stater för att öka investeringar i länderna.¹⁰² De anser vidare att kapitalismen har drivit fram exempelvis frihandelsavtal som via staten förtycker mindre communitys och landsbygdsbefolkningen (småbrukare inkluderade) som arbetar för alternativa, snarare autonoma och suveräna system av utveckling, som matsuveränitet.¹⁰³ Att döma av

---

¹⁰² La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.21.

¹⁰³ La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, Kap.4 ”Analysis of the context of the capitalism crisis and its consequences for women”, 2014, Elizabeth Mpfu (koordinator på La Via Campesina).

LVC:s uttalanden så står staten ansvarig för alla ovan nämnda maktstrukturer, vilka de anser vara missgynnande för småbrukares förutsättningar till försörjning. Även småbrukares begränsade tillgång till socioekonomiska tjänster lyfts. Det första citatet nedan är ett uttalande från Nury Martinez (CLOC) kring statens (men även paramilitärstyrkors) fördrivning av småbrukare från deras marker. Det följs av två citat från LVC:s årsrapport från 2016:

Colombia is one of the countries with the greatest land concentration in the world...68% of farmers are small scale peasants who own just 3.6% of productive land[---]There was large scale dispossession in the 80s and 90s[...]6 million people were dispossessed, 80% of them peasants[---]we realised that their aim from the start had been to dispossess the peasants of their land so they could resell it.¹⁰⁴

In places where land is concentrated in few hands, the struggle is for redistribution[...]In places where people still hold onto their lands and territories, the struggle is to defend them, and prevent land and water grabbing[...]meanwhile, in places where land was nationalized and is now conceded to foreign entities by governments, the struggle is for the return of ancestral land rights to our communities.¹⁰⁵

Regarding the violence of rights of peasants[...]Violence of rights range from the lack of public funding for family farming and loans to peasants and especially for women farmers[...]and the land struggles resulting from governments' decisions.¹⁰⁶

Genom att staten säljer ut land och naturresurser till investerare och multinationella företag, blir effekten att den praktiska tillgången till jordbruksmark minskas för småbrukarna och därmed även deras förutsättningar för försörjning. Detta kan tolkas som uttryck för att staten ser till egna ekonomiska intressen i enighet med LVC, men vad än bevekelsegrunden är för statens beslut så kan detta även tolkas på så sätt att staten skapar olika

---

¹⁰⁴ La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, 2017, s.24-25.

¹⁰⁵ La Via Campesina, *Annual report 2016*, s.30.

¹⁰⁶ La Via Campesina, *Annual report 2016*, s.10.

försörjnings-förutsättningar för olika grupper av människor inom nationens befolkning. Som ett exempel på detta kan grupper av människor som bor i städer och grupper som bor på landsbygden lyftas i specifikt avseenden kring tillgång till mark. Landsbygdens människor påverkas av uppenbara skäl mer direkt av beslut om att jordbruksmark kommersialiseras och säljs ut och kan i den aspekten ses som mer aktivt exkluderad från förutsättningar för sin försörjning, i kontrast till exempelvis stadsbor vars försörjning inte på samma direkta sätt påverkas av ett sådant beslut.

Fall där diskriminerande strukturer råder av småbrukare inom samhällets institutioner som hanterar socialt stöd, lån, krediter etc. blir också ett uttryck för marginalisering, för att återkoppla till det sistnämnda citatet. Landsbygdsbor (inkl. småbrukare) hämmas av dessa strukturer, medans stadsbor påverkas i mindre skala och därmed kan representera den privilegierade gruppen. Detta anser jag går att se som marginalisering enligt Youngs teori. Landgrabbing är ett uttryck för denna typ av problematik kring mark, en företeelse som är utbredd i regionen Latinamerika.¹⁰⁷ Marginalisering genom begränsad tillgång till socioekonomiska tjänster är här ett visst generaliserade antagande, att detta drabbar även latinamerikanska småbrukare, trots att uppgifterna i citatet behandlar småbrukare snarare övergripande internationellt. Det leder mig trots en viss otydlighet till tolkningen att latinamerikanska småbrukare är inkluderade inom denna internationella grupp, även om detta inte uttrycks specifikt.

4.5.2 Män – Kvinnor

Citat nummer tre ovan har redan indikerat att dessa förtryckande strukturer inom samhället slår allra hårdast mot kvinnor gällande tillgång till de socioekonomiska tjänsterna. Om kvinnor blir ytterligare marginaliserade av staten och samhället i stort, genom sin identitet som kvinna, utöver sin identitet som småbrukare, ges kvinnliga småbrukare än sämre förutsättningar till försörjning i kontrast till manliga småbrukare. Detta sker i yt-

---

¹⁰⁷ *Notes from the VII Conference: Political context and struggles in Latin America and the Caribbean, 2017 & La Via Campesina, REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina, Kap.6 "Peasant and working class feminism: Actions and Challenges in theory and in practice", 2014, Fransisca Rodriguez (CLOC).*

terligare omfattning ifall förtryckande könsdiskriminerande strukturer råder avseende statens och institutioners agerande gällande tillgången till mark, som just är en viktig förutsättning för småbrukares försörjning. Jag tänker utan att lyfta specifika citat och exempel i detta avsnitt, hänvisa till avsnitt 4.2.2 där patriarkala strukturer behandlats gällande kvinnors juridiska ställning, men även normbaserad tillgång/begränsning till mark inom communitys och samhället i stort, där ett tydligt förtyck indikerades av LVC. I en överlappande situation med den exploatering som sker av de latinamerikanska kvinnorna, får detta även tala för samhällets begränsande förutsättningar för kvinnors tillgång till försörjning, där denna grupp kan anses hämmad gentemot gruppen män. En effekt av statens och samhällets strukturer.

5 Sammanfattning & Slutdiskussion

I denna uppsats har jag med hjälp av Youngs teori *Förtryckets fem ansikten* analyserat vilka olika förtryckande strukturer som latinamerikanska kvinnliga småbrukare lever under. Detta har gjorts med utgångspunkt i småbrukarorganisationen La Via Campesinas material och analys kring situationen. Jag vill poängtera att resultatet av min analys speglar La Via Campesinas perspektiv och problematisering kring dessa maktstrukturer vilket färgar resultatet av studien. Andra sidor och perspektiv av samma kontext och grupp hade kunnat studeras som gett andra resultat, denna aspekt kan ses som en intressant öppning för vidare studier och utveckling kring ämnet.

I min analys har jag till att börja med identifierat och påvisat förtryckande strukturer enligt alla Youngs fem dimensioner(ansikten) av förtryck, som hämmar gruppen *småbrukarkvinnor i Latinamerika*. Genom att analysera förtrycket som just flerdimensionellt, så har ett flertal strukturer som hämmar denna grupp kunnat identifierats. Mer specifikt har jag visat på hur latinamerikanska småbrukarkvinnor enligt La Via Campesinas material är strukturellt förtryckta genom identifikation med grupperna som *kvinnor*, som *landsbygdsbo* och som *småbrukare*. Alla dessa grupper domineras och står i hierarkiskt underläge i kontrast till andra privilegierade grupper på en lokal eller global nivå – må det vara män, stadsbor, kapitalister, mäktiga företag eller inflytelserika nationella och internationella ”eliter”. Uppsatsen har visat på hur dessa tre grupper lever under strukturellt förtryck, grupper som alla överlappar varandra under en identitet som latinamerikansk småbrukarkvinna. Genom detta dras slutsatsen att en tydlig maktobalans samt orättvisa förutsättningar råder för gruppen latinamerikanska småbrukarkvinnor genom olika konstellationer av dominans. Patriarkat och kapitalism är två strukturer av maktkonstellationer som varit framträdande i uppsatsen. I analysen har det också blivit tydligt att de fem dimensionerna överlappar och ofta är i samspel med varandra, något som varit en utmaning i arbetet kring att kategorisera förtrycket i min analys. Kring denna process ställer jag mig öppen för kritik att delar av analysen eventuellt hade kunnat flyttas och diskuteras i andra avsnitt. Syftet med min uppsats har varit att öka förståelsen kring

denna grups utsatthet. Som Young betonar så krävs det politiskt utrymme för olikheter samt att fördelning och institutioners strukturer ger alla jämlika förutsättningar för att prata om rättvisa. Att identifiera orättvisor, och vad som ligger till grund för dessa, menar jag då är en nödvändig förutsättning för att kunna forma utvecklingsarbete, för att arbeta för förändring, se till individens olika behov och för ett arbete mot ökad rättvisa.

I relation till mänskliga rättigheter kan studien även ses som ett arbete där alternativa ståndpunkter inom diskursen berörs. Småbrukarnas kamp (representerade av La Via Campesina) mot förtrycket är en kamp som i stora drag kretsar kring konceptet matsuveränitet: rätten för varje folk och nation att själva välja vilken mat man producerar, genom vilka metoder det genomförs och efter sina egna kulturella preferenser och i harmoni med naturen. Detta ses som en rättighetsexpanding, tänkt att säkra den redan etablerade mänskliga rättigheten till mat. Småbrukarnas kamp för matsuveränitet innebär också att man vill etablera nya mänskliga rättigheter, som rätten till mark och rätten till fröer. Kampen för etablerandet av nya rättigheter för småbrukare och andra som arbetar på landsbygden, som accepterade mänskliga rättigheter, ses som centrala för småbrukarna för att förändra rådande förtryckande strukturer.

Matsuveränitet som koncept står för kollektiva rättigheter, vilken går emot grundprincipen om mänskliga rättigheter som är tänkta att trygga var individs fri- och rättigheter. Kollektiva rättigheter finns redan etablerade för exempelvis urfolk, men är fortfarande kontroversiella. Likaså är en grundprincip inom mänskliga rättigheter att rättigheterna ska vara universella, för var och en, en princip som en eventuell konvention specifikt för gruppen bönder skulle gå emot. Det är med andra ord inte en helt okomplicerad fråga. Grupprättigheter går emot den liberalistiska individuella likabehandlingsprincipen som universella mänskliga rättigheter grundats på. Argument för etablerandet av en sådan konvention skulle å andra sidan kunna vara att grupprättigheter redan existerar för grupper som till exempel kvinnor och barn, där ett behov av extra skyddsinstrument ansetts nödvändiga. För att återkoppla till statistik och undersökningar som presenterades i uppsatsens inledningskapitel så finns det tydliga indikationer i statistik och utvecklingsforskning som visar att små-

brukare och andra människor på landsbygden lever under förtryck och diskriminering i en sådan utsträckning att extra skydd och rättigheter för denna grupp kan ses som en nödvändighet för att nå rättvisare förhållanden. Något som uppsatsen även behandlat är att juridiska rättigheter och lagar bara är en del av förutsättningarna för att skapa jämlika maktrelationer, normer är likaså en avgörande orsak till förtryckande maktstrukturer. Som Larrauri, Neira och Montiel i tidigare avsnitt poängterar, så skulle matsuveränitetskonceptet som förespråkar bl.a. småskalig produktion i form av familjejordbruk, kunna tänkas reproducera förtryckande könsmaktsrelationer i patriarkala kontexter. Detta trots konceptets kritik mot globaliseringens, kapitalismens och nyliberalismens förtryckande maktrelationer. Patriarkat är en ideologi, som i analysen av mitt material visat på tydligt förekommande könsförtryckande normer, i den latinamerikanska kontexten.

Övergripande kan konstateras att även om människor har samma rättigheter i teorin, så går detta inte att översätta i praktiska termer på grund av att vissa grupper förtrycks av andra dominerande grupper. Detta leder mig in på diskussionen om systemet av mänskliga rättigheter kan anses representera ett globalt perspektiv kring vilka behov som de mänskliga rättigheterna ämnar skydda. Vilka rättigheter är viktiga och absolut nödvändiga? Jag har i min tidigare forskning lyft fram Niamh och Spivak som båda anser att det etablerade mänskliga rättighetssystemet är uppbyggt och färgat av västcentrism och koloniala och imperialistiska maktstrukturer. Med deras teorier som utgångsläge skulle ett ignorering av latinamerikanska småbrukares (i detta fall representerade av La Via Campesinas) åsikter kring anspråk på vissa nya och alternativa mänskliga rättigheter som önskvärda och nödvändiga för att tillgodose småbrukares behov, kunna ses som en typ av förtryckande maktstruktur.

I materialet som granskats i uppsatsen kan man se att två specifika rättigheter - rätten till mark och rätten till fröer står som två av de mest centrala och högst värderade i småbrukarnas anspråk på nya mänskliga rättigheter. Detta för att marken, men även resurser för produktion - bl.a. fröer - är källan till det som småbrukare lever utav. I kontrast till detta vill jag lyfta resultaten av undersökningen "*Analysis: which human right matter most?*", som jag presenterade i mitt inledande kapitel. I

undersökningens sju europeiska länder exklusive USA, fanns två mänskliga rättigheter som tydligt framträdde som de viktigaste ansedda av människorna i dessa länder: rätten att rösta och rätten till yttrandefrihet. Rätten till utbildning och sjukvård var andra rättigheter som genomgående värderades mycket högt. Rätten att äga egendom, som idag är en redan etablerad mänsklig rättighet och som kan ses som nära relaterad till rätten till mark värderades i undersökningen som högst i Sverige och USA på en 12:e plats, men så långt ner som på 24:e-27:e plats i rangordningen i resterande länder. Ingen av dessa uppgifter utesluter att latinamerikanska småbrukare eller individer i USA eller Europa inte värdesätter alla de andra etablerade mänskliga rättigheterna. Det jag vill belysa med detta är att vad som borde inkluderas som mänskliga rättigheter, och vad som anses viktigt för att främja människors möjlighet att utvecklas och ge uttryck för sina behov, i många aspekter kan skilja sig beroende vilken grupp av människor som tillfrågas. Därav är det viktigt att ställa sig frågan om alla gruppers perspektiv är representerade inom mänskliga rättighets-systemet.

Mitt bidrag inom området består genom denna uppsats av en fördjupad analys kring förtrycket av latinamerikanska småbrukarkvinnor, med syfte att öka förståelsen kring vilka strukturer som detta förtryck grundas i. Om etablerandet av nya mänskliga rättigheter är den rätta vägen att gå för att minska de orättvisa maktförhållanden och strukturer av förtryck som råder av grupper i världen i allmänhet, och av latinamerikanska småbrukarkvinnor i synnerhet, lämnar jag som en öppen fråga för vidare forskning.

Referenser

Böcker:

Counihan, Carole & Siniscalchi, Valeria, *Food activism: agency, democracy and economy*, London: Bloomsbury, 2016.

Craske, Nikki & Molyneux, Maxine D., *Gender and the politics of rights and democracy in Latin America*, Basingstoke: Palgrave, 2002.

Deere, Carmen Diana & León, Magdalena, *Empowering women: land and property rights in Latin America*, Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2001.

Pogge, Thomas, *World Poverty and Human Rights*, Cambridge: Polity Press, 2 upplagan, 2008.

Stephen, Lynn, *Women and social movements in Latin America: power from below*, 1. ed., Austin, Tex.: University of Texas Press; London, 1997.

Thivet, Delphine, "Peasant's transnational mobilization for food sovereignty in La Via Campesina", kapitel 13 i Counihan, Carole & Siniscalchi, Valeria, *Food activism: agency, democracy and economy*, London: Bloomsbury, 2014.

Young, Iris Marion, *Justice och the politics of difference*, New Jersey: Princeton University Press, 1990.

Artiklar:

Desmarais, Annette Aurélie, "Building a Transnational Peasant Movement.", *NACLA Report On The Americas* 42, no. 3 (May 2009): 24-25, Political Science Complete, EBSCOhost (accessed January 4, 2018).

Elo, Satu & Helvi, Kyngäs. "The qualitative content analysis process.", *Journal Of Advanced Nursing*, 62, no. 1 (April 2008): 107-115. CINAHL Complete, EBSCOhost (accessed January 8, 2018).

Machado Brochner, Gabriela Pinheiro, "Peasant Women in Latin America: Transnational Networking for Food Sovereignty as an Empowerment Tool.", *Latin American Policy* 5, no. 2 (December 2014): 251-264. Political Science Complete, EBSCOhost (accessed January 4, 2018).

Marco Larrauri, Olga, David Perez Neira, & Marta Soler Montiel. "Indicators for the Analysis of Peasant Women's Equity and Empowerment Situations in a Sustainability Framework: A Case Study of Cacao Production in Ecuador." *Sustainability* 8, no. 12, 2016, Science Citation Index, EBSCOhost (accessed January 4, 2018).

Niamh, Reilly, "Cosmopolitan Feminism and Human Rights.", *Hypatia* no. 4 (2007): 180. JSTOR Journals, EBSCOhost (accessed January 4, 2018).

Shawki, Noha, "New Rights Advocacy and the Human Rights of Peasants: La Via Campesina and the Evolution of New Human Rights Norms.", *Journal Of Human Rights Practice* 6, no. 2 (July 2014): 306-326, Political Science Complete, EBSCOhost (accessed January 4, 2018).

Spivak, Gayatri Chakravorty, (2004) "Righting Wrongs", *The South Atlantic Quarterly*, vol 103, nr 2/3, 2004, (s.523-581).

Primärmaterial:

La Via Campesina, *REPORT – IV Women's assembly of La Via Campesina*, oktober 2014. PDF tillgänglig: <https://viacampesina.org/en/wp-content/uploads/sites/2/2015/06/2015-06-06%20LVC%20women%20articulation%20report%20EN-rev1-c.pdf>

La Via Campesina, *Struggles of La Via Campesina, For Agrarian Reform and the Defense of Life, Land and Territories*, juni 2017. PDF tillgänglig: https://viacampesina.org/en/wp-content/uploads/sites/2/2017/10/compressed_Publication-of-Agrarian-Reform-EN.pdf

La Via Campesina, *Annual report 2016*, maj 2016. PDF tillgänglig: https://viacampesina.org/en/wp-content/uploads/sites/2/2017/07/EN-Annual_Report_2016.pdf

La Via Campesina, *VII International Conference: Women's Assembly Declaration*, juli 2017. <https://viacampesina.org/en/vii-international-conference-womens-assembly-declaration/> hämtat 29-11-2017.

La Via Campesina, *Women of Via Campesina International Manifesto*, juli 2013. <https://viacampesina.org/en/women-of-via-campesina-international-manifesto-2/> hämtat 29-11-2017.

La Via Campesina, *Notes from the VII Conference: Political context and struggles in Latin America and the Caribbean*, november 2017. <https://viacampesina.org/en/latin-america-caribbean-political-context-struggles-2017/> hämtat 07-12-2017.

La Via Campesina, *Understanding feminism in the peasant struggle*, juli 2017. <https://viacampesina.org/en/understanding-feminism-peasant-struggle/> hämtat 29-11-2017.

La Via Campesina, *25 Years of feminism in La Via Campesina : Reflections from Women's Assembly at the VII International Conference*, juli 2017. <https://viacampesina.org/en/25-years-feminism-la-via-campesina/> hämtat 07-12-2017.

La Via Campesina, *"WTO, Out! Building Sovereignty": La Via Campesina to organise Peoples' Summit during WTO's XI Ministerial Conference in Argentina*, november

2017 <https://viacampesina.org/en/wto-building-alternatives-la-via-campesina-organise-peoples-summit-wtos-xi-ministerial-conference-argentina/> hämtat 29-11-2017.

La Via Campesina, *Peasant men and women say 'End Violence against Women!'* – november 2017. <https://viacampesina.org/en/peasant-men-women-say-end-violence/> hämtat 07-12-2017.

Sekundärmaterial:

FIAN, ”*Hands on the land for food sovereignty*”, 2015, PDF tillgänglig: http://fian.se/wp-content/uploads/2015/11/FIAN_faktablad_webb.pdf

FIAN, ”Rättigheter, skyldigheter: rätten till mat och försörjning”, 2016-10-14, <http://fian.se/rattigheter-skyldigheter/ratten-till-mat-och-forsorjning/> hämtad: 2017-12-05

Yougov, *Analysus: which human right smatter most?*, februari 2016. <https://yougov.co.uk/news/2016/03/30/which-rights-matter-most/> hämtad 10-12-2017.

Övriga hemsidor:

Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO Regional Office for Latin America and the Caribbean, ”*Women in Latin America and the Caribbean face greater poverty and obesity compared to men*”, 2017-03-07, <http://www.fao.org/americas/noticias/ver/en/c/473028/> hämtat: 2017-05-11.

La Via Campesina, ”*Home: A new step forward in the process for a UN Declaration on the Rights of Peasants*”, 2017-10.06, <https://viacampesina.org/en/new-step-forward-process-un-declaration-rights-peasants/> hämtad: 2017-12-03.

FAO, ”*Globala frågor: hunger*”, 2013-01-18. <http://www.fao.org/liaison/nordic/62110/se/> hämtat 04-01-2017.

La Via Campesina, ”*Home: The international Peasant voice*”. <https://viacampesina.org/en/international-peasants-voice/> Hämtad: 2017-11-29.

FIAN, ”*Rättigheter, skyldigheter: småbrukares rättigheter*”, 2017-08-21. <http://fian.se/rattigheter-skyldigheter/smabrukares-rattigheter/> Hämtad: 2018-01-04.

University of Chicago News Office, ”*Iris Marion Young, 1949-2006*”, 2006-08-02. <http://www-news.uchicago.edu/releases/06/060802.young.shtml> hämtad: 2017-11-28.